
بسم الله الرحمن الرحیم

اعمال ماه رجب

(نویسنده و تهیه کننده : محمدعلی شرطان)

فهرست

اعمال مشترك اين ماه

اين اعمال كه مخصوص روز معيّنى نيست، بلكه در تمام ماه انجام مى شود، بسيار است، از جمله:

1ـ در تمام ماه رجب، اين دعا را بخواند:

يا مَنْ يَمْلِكُ حَوآئِجَ السّآئِلينَ، ويَعْلَمُ ضَميرَ الصّامِتينَ، لِكُلِّ مَسْـئَلَة

اى كه مالك حاجات خواستارانى و اى كه نهاد خاموشان دانى براى هر خواسته اى

مِنْكَ سَمْعٌ حاضِرٌ، وَجوابٌ عَتيدٌ، اَللّهُمَّ وَمَواعيدُكَ الصّادِقَةُ، واَياديكَ

از جانب تو گوشى شنوا و پاسخى آماده است خدايا به حق وعده هاى راستت و نعمتهاى

الفاضِلَةُ، وَ رَحْمَتُكَ الواسِعَةُ، فَاَسْـئَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلى مُحَمَّد وَآلِ

بسيار و رحمت وسيعت از تو خواهم كه درود فرستى بر محمّد و آل

مُحَمَّد، واَنْ تَقْضِيَ حَوائِجي لِلدُّنْيا وَالاْخِرَةِ، اِنَّكَ عَلى كُلِّ شَيْء قَديرٌ.(١)

محمّد و حوايج دنيا و آخرتم را برآورى كه براستى تو بر هر چيز توانايى.

2ـ بخواند دعايى را كه امام صادق(عليه السلام) در هر روز از ماه رجب آن را مى خواندند:

خابَ الوافِدُونَ عَلى غَيْرِكَ، وَخَسِرَ الْمُتَعَرِّضُونَ اِلاَّ لَكَ، وَضاعَ

نوميد شدند آنان كه بر ديگرى جز تو وارد شدند و زيانكار شدند كسانى كه به غير از تو رو كردند و تباه گشتند

الْمُلِمُّونَ اِلاَّ بِكَ، وَاَجْدَبَ الْمُنْتَجِعُونَ اِلاَّ مَنِ انْتَجَعَ فَضْلَكَ، بابُكَ مَفْتُوحٌ

آنان كه جز به درگاه تو فرود آمدند و گرفتار قحطى شدند كسانى كه جز از فضل تو پوييدند در خانه ات به روى

لِلرّاغِبينَ، وَخَيْرُكَ مَبْذُولٌ لِلطّالِبينَ، وَ فَضْلُكَ مُباحٌ لِلسّآئِلينَ، وَ نَيْلُكَ

مشتاقان باز و خير و نيكيت به خواستاران عطا شده و فضل و بخششت براى خواهندگان مباح و آزاد است

مُتاحٌ لِلاْمِلينَ، وَ رِزْقُكَ مَبْسُوطٌ لِمَنْ عَصاكَ، وَ حِلْمُكَ مُعْتَرِضٌ لِمَنْ

عطایت برای آرزومندان مهیاست و روزیت حتی برای کسانی که نافرمانیت کنند گسترده است و بردباریت حتی در مورد آن که

ناواكَ، عادَتُكَ الاِحْسانُ اِلَى الْمُسيئينَ، وَ سَبيلُكَ الإِبْقآءُ عَلَى

به دشمنیت برخاسته شامل است شیوه ات نیکی به بدکاران است و راه و رسمت

الْمُعْتَدينَ، اَللّهُمَّ فَاهْدِنِى هُدَى الْمُهْتَدينَ، وَ ارْزُقْنِى اجْتِهادَ

زندگی دادن به سرکشان است خدایا پس مرا به راه راه یافتگان رهبری کن و کوشش

الْمُجْتَهِدينَ، وَ لا تَجْعَلْنى مِنَ الْغافِلينَ الْمُبْعَدينَ، وَ اغْفِرْ لى يَوْمَ الدّينِ.(۲)

کوشایان را روزیم کن و قرارم مده از بی خبران دور شده از دربارت و در روز جزا گناهم بیامرز.

3ـ شیخ در «مصباح» از امام صادق(علیه السلام) روایت کرده است که آن حضرت فرمود: در ماه رجب این دعا را بخوان:

اَللّهُمَّ اِنّى اَسْئَلُكَ صَبْرَ الشّاكِرينَ لَكَ، وَعَمَلَ الْخائِفينَ مِنْكَ، وَيَقينَ

خدایا از تو خواهم شکیبایی سپاسگزارانت را و کردار ترسانندگانت را و یقین

الْعابِدينَ لَكَ، اَللّهُمَّ اَنْتَ الْعَلِىُّ الْعَظيمُ، وَاَنَا عَبْدُكَ الْبآئِسُ الْفَقيرُ، اَنْتَ

پرستندگانت را خدایا تو والا و بزرگی و من بنده مستمند بی نوای توام تویی

الْغَنِىُّ الْحَميدُ، وَاَنَا الْعَبْدُ الذَّليلُ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِهِ، وَامْنُنْ

بی نیاز ستوده و منم بنده خوار درگاه خدایا درود فرست بر محمّد و آلش و منت نِه

بِغِناكَ عَلى فَقْرى، وَبِحِلْمِكَ عَلى جَهْلى، وَبِقُوَّتِكَ عَلى ضَعْفى، يا قَوِىُّ

بوسیله توانگریت بر فقر و نداریم و به بردباریت بر نادانیم و به نیرویت بر ناتوانیم ای نیرومند و

يا عَزيزُ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِهِ الاَوصِيآءِ الْمَرْضِيّينَ، وَاكْفِنى ما

ای با عزت خدایا درود فرست بر محمّد و آل او آن اوصیای پسندیده و کفایت کن آنچه

اَهَمَّنى مِنْ اَمْرِ الدُّنْيا وَالآخِرَةِ، يا اَرْحَمَ الرّاحِمينَ.(۳)

از کار دنیا و آخرتم که مرا به اندوه انداخته ای مهربانترین مهربانان.

»سیّد بن طاووس» نیز این دعا را در «اقبال»، روایت کرده است و از روایت او به دست می آید که این دعا از جامعترین دعاها است که در همه اوقات می توان آن را خواند.(٤)

4ـ شیخ طوسی می فرماید: مستحبّ است، هر روز این دعا را بخوانند:

اَللّهُمَّ یا ذَا الْمِنَنِ السّابِغَةِ، وَالْآلاءِ الْوازِعَةِ، والرَّحْمَةِ الْواسِعَةِ، وَالْقُدْرَةِ

خدایا ای دارای عطاهای فراوان و نعمتهای بخش شده و رحمت گشاده و نیروی

الْجامِعَةِ، وَالنِّعَمِ الْجَسیمَةِ، وَالْمَواهِبِ الْعَظیمَةِ، وَالْاَیادِی الْجَمیلَةِ،

تام و تمام و نعمتهای بزرگ و موهبتهای سترگ و بخششهای نیکو

والْعَطایَا الْجَزیلَةِ، یا مَنْ لا یُنْعَتُ بِتَمْثیل، وَلا یُمَثَّلُ بِنَظیر، وَلا یُغْلَبُ

و دهشتهای کامل ای که به مثال آوردن وصفت نتوان کرد و ای که به نظیری تشبیهت نتوان نمود و ای که با کمك گرفتن مغلوب

بِظَهیر، یا مَنْ خَلَقَ فَرَزَقَ، وَاَلْهَمَ فَاَنْطَقَ، وَ ابْتَدَعَ فَشَرَعَ، وَ عَلا فَارْتَفَعَ،

نشوی ای که آفرید و روزی داد و الهام کرد گویایش کرد و ابداع کرده سپس شروع کرد و برتر شد پس مرتفع گردید

وَ قَدَّرَ فَاَحْسَنَ، وَ صَوَّرَ فَاَتْقَنَ، وَاحْتَجَّ فَاَبْلَغَ، وَ اَنْعَمَ فَاَسْبَغَ، وَ اَعْطی

و اندازه گرفت و نیکو گرفت و نقش کرد پس محکم ساخت و حجت آورد و رساند و نعمت داد و فراوان کرد و عطا کرده

فَاَجْزَلَ، وَ مَنَحَ فَاَفْضَلَ، یا مَنْ سَما فِی الْعِزِّ فَفاتَ خَواطِرَ الْاَبْصارِ، وَ دَنا

و آن را افزون کرد و بخشید و زیاده بخشید ای که در عزت چنان بالاست که از دیدگاه چشمها در گذشته

فِی اللُّطْفِ فَجازَ هَواجِسَ الاَفْکارِ، یا مَنْ تَوَحَّدَ بِالْمُلْكِ فَلا نِدَّ لَهُ فی

و در لطف چنان نزدیك است که از آنچه در افکار خطور کند گذشته ای که در فرمانروایی یکتا است که همتایی برای او در قلمرو

مَلَکُوتِ سُلْطانِهِ، وَ تفَرَّدَ بِالْآلاءِ وَالْکِبْرِیآءِ فَلا ضِدَّ لَهُ فی جَبَرُوتِ

سلطنتش نیست و به بخششها و بزرگواری یگانه است که رقیبی برای او در جبروت

شَاْنِهِ، یا مَنْ حارَتْ فی کِبْرِیآءِ هَیْبَتِهِ دَقایِقُ لَطایِفِ الْاَوْهامِ،

مقامش نیست ای که در بزرگی هیبتش ریزه کاریهای دقیق اندیشه ها سرگردان گشته و

وَانْحَسَرَتْ دُونَ اِدْراكِ عَظَمَتِهِ خَطایِفُ اَبْصارِ الاَنامِ،یا مَنْ عَنَتِ الْوُجُوهُ

دیده های تیزبینان در مقام ادراك عظمتش وامانده است ای که چهره ها در برابر

لِهَيْبَتِهِ، وَ خَضَعَتِ الرِّقابُ لِعَظَمتِهِ، وَ وَجِلَتِ الْقُلُوبُ مِنْ خيفَتِهِ، اَسئَلُكَ

هیبتش زبون گشته و گردنها در مقابل عظمتش خاضع شده و دلها از ترسش هراسان گشته است از تو خواهم

بِهذِهِ الْمِدْحَةِ الَّتى لا تَنْبَغى اِلاَّ لَكَ، وَ بِما وَاَيْتَ بِهِ عَلى نَفْسِكَ لِداعيكَ

به حق همین ستایشی که جز برای تو شایسته دیگری نیست و بدانچه بر عهده خود گرفته ای برای خوانندگانت

مِنَ الْمُؤْمِنينَ، وَ بِما ضَمِنْتَ الاِجابَةَ فيهِ عَلى نَفْسِكَ لِلدّاعينَ، يا اَسْمَعَ

از مؤمنین و بدانچه اجابت آن را بر خویش ضمانت کرده ای برای خوانندگان ای شنواترین

السّامِعينَ، وَاَبْصَرَ النّاظِرينَ، وَ اَسْرَعَ الْحاسِبينَ، يا ذَا الْقُوَّةِ الْمَتينِ، صَلِّ

شنوایان و ای بیناترین بینایان و ای سریعترین حسابگران ای که دارای نیرویی محکم هستی درود فرست

عَلى مُحَمَّد خاتَمِ النَّبِيّينَ وَ عَلى اَهْلِ بَيْتِهِ، وَاقْسِمْ لى فى شَهْرِنا هذا

بر محمّد خاتم پیمبران و بر خاندان او و قسمت من کن در این ماه

خَيْرَ ما قَسَمْتَ، وَاحْتِمْ لى فى قَضآئِكَ خَيْرَ ما حَتَمْتَ، وَاخْتِمْ لى

بهترین قسمتهایی که کرده ای و مسلّم کن برایم در آنچه مقدر کرده ای بهترین چیزی را که مسلّم کرده ای و مُهر کن

بِالسَّعادَةِ فيمَنْ خَتَمْتَ، وَ اَحْيِنى ما اَحْيَيْتَنى مَوْفُوراً، وَاَمِتْنى مَسْرُوراً

زندگیم را به خوشبختی در زمره کسانی که زندگیشان را مُهر کرده ای و زنده ام بدار تا زمانی که زنده ام داری پرروزی باشم و در حال شادمانی

وَمَغْفُوراً، وَ توَلَّ اَنْتَ نَجاتى مِنْ مُسائَلَةِ الْبَرْزَخِ، وَادْرَأْ عَنّى مُنْكَراً

و آمرزیدگی بمیرانم و خودت عهده دار نجاتم از سؤال و جواب برزخ بشو و منکر

وَنَكيراً، وَ اَرِ عَيْنى مُبَشِّراً وَبَشيراً، وَاجْعَلْ لى اِلى رِضْوانِكَ وَجِنانِكَ

و نکیر را از من دفع کن و مبشر و بشیر (دو فرشته رحمت) را به چشمم آر و قرار ده برایم راهی بسوی رضوان و بهشتت

مَصيراً، وَعَيْشاً قَريراً، وَ مُلْكاً كَبيراً، وَ صَلِّ عَلى مُحَمَّد وَ آلِهِ كَثيراً.(٥)

و زندگی خوش و خرّمت و فرمانروایی بزرگت و درود فرست بر محمّد و آلش بسیار.

5ـ مرحوم «شیخ طوسی» از شیخ کبیر ابوجعفر محمّد بن عثمان بن سعید، که از نوّاب چهارگانه حضرت مهدی(علیه السلام) است این روایت را از آن حضرت نقل کرده است، که در هر روز از ایّام رجب، این دعا را بخوان:

بسم الله الرّحمن الرّحیم

به نام خداوند بخشنده مهربان

اَللّٰهُمَّ اِنّی اَسئَلُكَ بِمَعانی جَمیعِ ما یَدْعُوكَ بِهِ وُلاةُ اَمْرِكَ، اَلْمَاْمُونُونَ عَلی

خدایا از تو خواهم به حق معانی تمام آنچه بوسیله آنها والیان فرمان تو را خوانند آنان که امین

سِرِّكَ، اَلْمُسْتَبْشِرُونَ بِاَمْرِكَ، اَلْواصِفُونَ لِقُدْرَتِكَ، اَلْمُعْلِنُونَ لِعَظَمَتِكَ،

بر سرّ پنهانی تو هستند و به دستورت مژده جویند و نیرویت را توصیف کنند و عظمتت را آشکارا اعلام

اَسْئَلُكَ بِما نَطَقَ فیهِمْ مِنْ مَشِیَّتِكَ، فَجَعَلْتَهُمْ مَعادِنَ لِكَلِماتِكَ، وَاَرْكاناً

کنند از تو خواهم بدانچه گویا شده درباره ایشان از اراده ات و بدین سبب ایشان را معادن کلمات خویش

لِتَوْحیدِكَ وَآیاتِكَ وَمَقاماتِكَ الَّتی لاتَعْطیلَ لَها فی كُلِّ مَكان، یَعْرِفُكَ

و پایه های یگانگی و نشانه ها و مقامات خویش قرارشان دادی آن مقاماتی که در هیچ جا تعطیل ندارد

بِها مَنْ عَرَفَكَ، لا فَرْقَ بَیْنَكَ وَبَیْنَها اِلاَّ اَنَّهُمْ عِبادُكَ وَخَلْقُكَ، فَتْقُها

و هرکه تو را بشناسد بوسیله آنها شناخته میان تو و آنها فرقی نیست جز این که ایشان بندگان تو و مخلوق تواند

وَرَتْقُها بِیَدِكَ، بَدْؤُها مِنْكَ وَعَوْدُها اِلَیْكَ، اَعْضادٌ وَاَشْهادٌ وَمُناةٌ وَاَذْوادٌ،

و فتق و رتق کارشان بدست توست شروعشان از جانب تو و بازگشتشان بسوی توست كمك كاران و گواهان و میزانها

وَحَفَظَةٌ وَرُوّادٌ، فَبِهِمْ مَلَاْتَ سَمائَكَ وَاَرْضَكَ، حَتّی ظَهَرَ اَنْ لا اِلهَ اِلاَّ

و مدافعان و نگهبانان وبازرسان هستند که بدیشان آسمان و زمینت را پر کرده ای تا معلوم شد که

اَنْتَ، فَبِذلِكَ اَسْئَلُكَ، وَبِمَواقِعِ الْعِزِّ مِنْ رَحْمَتِكَ، وَبِمَقاماتِكَ وَعَلاماتِكَ،

معبودی جز تو نیست پس بدان وسیله از تو می خواهم و به جاهای عزیز و ارجمند نزول رحمتت و به مقامات

اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وَآلِهِ، وأَنْ تَزیدَنی اِیماناً وَتَثْبیتاً، یا باطِناً

و نشانه هایت که درود فرستی بر محمّد و آلش و ایمان و پایداریم را (در دین) بیفزایی ای که در عین آشکاری نهانی

فی ظُهُورِهِ، وَظاهراً فی بُطُونِهِ وَمَکْنُونِهِ، یا مُفَرِّقاً بَیْنَ النُّورِ وَالدَّیْجُورِ،

و ای که در عین نهانی و مستوری آشکاری ای جداکننده نور

یا مَوْصُوفاً بِغَیْرِ کُنْه، وَمَعْرُوفاً بِغَیْرِ شِبْه، حادَّ کُلِّ مَحْدُود، وَشاهِدَ کُلِّ

و ظلمت ای که بدون رسیدن به کنه و حقیقت تو را وصف کنند و بدون شبیه تو را بشناسند اندازه گیر هر چیز محدود

مَشْهُود، وَمُوجِدَ کُلِّ مَوْجُود، وَمُحْصِیَ کُلِّ مَعْدُود، وَفاقِدَ کُلِّ مَفْقُود،

و گواه هر گواهی شده و هستی ده هر موجود و شمارنده هر معدود و گم کننده

لَیْسَ دُونَكَ مِنْ مَعْبُود، اَهْلَ الْکِبْرِیاءِ وَالْجُودِ، یا مَنْ لایُکَیَّفُ بِکَیْف،

هر گمشده معبودی جز تو نیست ای شایسته بزرگی و بخشش ای که به

وَلا یُؤَیَّنُ بِاَیْن، یا مُحْتَجِباً عَنْ کُلِّ عَیْن، یا دَیْمُومُ یا قَیُّومُ، وَعالِمَ

وصف و چگونگی درنیایی و در جایی جایگیر نشوی ای در پرده از هر دیده ای جاویدان

کُلِّ مَعْلُوم، صَلِّ عَلی عِبادِكَ الْمُنْتَجَبینَ، وَ بَشَرِكَ الْمُحْتَجِبینَ،

ای پایدار و ای دانای هر دانسته درود فرست بر بندگان برگزیده ات و انسانهایت

وَمَلائِکَتِكَ الْمُقَرَّبینَ، وَ بُهَمِ الصّآفّینَ الْحآفّینَ، وَ بارِكْ لَنا فی شَهْرِنا

که در پرده اند و فرشتگان مقربت و گمنامان صف زده ومهیای فرمانت و مبارك کن بر ما

هذَا الْمُرَجَّبِ الْمُکَرَّمِ، وَما بَعْدَهُ مِنَ الاَْشْهُرِ الْحُرُمِ، وَاَسْبِغْ عَلَیْنا فیهِ

در این ماه بزرگ و گرامی و ماههای حرام و پس از آن و فراوان کن

النِّعَمَ، وَ اَجْزِلْ لَنا فیهِ الْقِسَمَ، وَاَبْرِرْ لَنا فیهِ الْقَسَمَ، بِاسْمِكَ الاَْعْظَمِ

در این ماه بر ما نعمتها را و سرشار کن در آن برای ما سهمها را و سوگندهای ما را در این ماه به انجام رسان به حق نام

الاَعْظَمِ الاَجَلِّ الاَكْرَمِ، اَلَّذى وَضَعْتَهُ عَلَى النَّهارِ فَاَضآءَ، وَ عَلَى اللَّيْلِ

اعظم و بزرگترت که برتر و گرامی ترین نامهاست آن نامی را که بر روز نهادی و روشن گشت و بر

فَاَظْلَمَ،وَاغْفِرْ لَنا ما تَعْلَمُ مِنّا وَلا نَعْلَمُ،وَاعْصِمْنا مِنَ الذُّنُوبِ خَيْرَ الْعِصَمِ،

شب گذاردی پس تاريك شد و بيامرز برای ما آنچه تو از ما دانی و ما ندانيم و نگاهمان دار از گناهان به بهترين

وَاكْفِنا كَوافِيَ قَدَرِكَ، وَ امْنُنْ عَلَيْنا بِحُسْنِ نَظَرِكَ، وَ لا تَكِلْنا اِلى غَيْرِكَ،

نگهداری و با كفايت خويش ما را از كفايت قضا و قدرت بی نياز كن و با نيك نظری خود بر ما منّت نه و ما را به غير خودت وامگذار

وَلا تَمْنَعْنا مِنْ خَيْرِكَ، وَ بارِكْ لَنا فيما كَتَبْتَهُ لَنا مِنْ اَعْمارِنا، وَاَصْلِحْ

و از خير و نيكيت منعمان مفرما و مبارك گردان برای ما در آنچه از عمرمان مقدر فرموده ای

لَنا خَبيئَةَ اَسْرارِنا، واَعْطِنا مِنْكَ الاَمانَ، وَ اْستَعْمِلْنا بِحُسْنِ الأيمانِ،

و اصلاح گردان برای ما اسرار پوشيده مان را و از جانب خود به ما ايمنی و امان ببخش و ما را با

وَبَلِّغْنا شَهْرَ الصِّيامِ،وَما بَعْدَهُ مِنَ الاَيّامِ وَالاَعْوامِ، يا ذَا الْجَلالِ والإِكْرامِ.(٦)

ايمان خوب به كار وادار و برسان ما را به ماه روزه و روزها و سالهای بعد از آن ای دارای جلالت و بزرگواری.

6ـ شیخ طوسی در روایت دیگری از ناحیه مقدّسه حضرت مهدی(علیه السلام)، توسّط شیخ ابوالقاسم حسین بن روح(رحمه الله) که از نوّاب خاص است این دُعا را برای ایّام ماه رجب نقل کرده است:

اَللّهُمَّ اِنّی اَسئَلُكَ بِالْمَوْلُودَیْنِ فی رَجَب، مُحَمَّدِ بْنِ عَلِیٍّ الثّانی، وَابْنِهِ

خدایا من از تو خواهم به حق دو مولود در ماه رجب یعنی محمّد بن علی دوم (حضرت جواد) و فرزندش

عَلِیِّ بْنِ مُحَمَّد الْمُنْتَجَبِ، وَاَتَقَرَّبُ بِهِما اِلَیْكَ خَیْرَ الْقُرَبِ، یا مَنْ اِلَیْهِ

علی بن محمّد آن امام برگزیده و تقرّب جویم بوسیله آن دو بسویت به بهترین تقرّب ای که از او

الْمَعْرُوفُ طُلِبَ، وَفیما لَدَیْهِ رُغِبَ، اَسئَلُكَ سُؤالَ مُقْتَرِف مُذْنِب، قَدْ

احسان و نیکی جویند و همه آنچه را نزد اوست راغبند از تو خواهم خواستن خطاکار و گنهکاری که

اَوْبَقَتْهُ ذُنُوبُهُ، وَاَوْثَقَتْهُ عُیُوبُهُ، فَطالَ عَلَی الْخَطایا دُئُوبُهُ، وَمِنَ الرَّزایا

گناهانش او را به نابودی کشانده و عیبهایش او را در بند افکنده و شیوه اش بر خطاکاری طولانی شده وکارهایش با رنج

خُطُوبُهُ، یَسْئَلُكَ التَّوْبَةَ وَحُسْنَ الاْ َوْبَةِ، وَالنُّزُوعَ عَنِ الْحَوْبَةِ، وَمِنَ النّارِ

وبلا آمیخته از تو پذیرش توبه و نیکویی هنگام بازگشت و جدایی از گناه و رهایی از آتش

فَكاكَ رَقَبَتِهِ، وَالْعَفْوَ عَمّا فی رِبْقَتِهِ، فَاَنْتَ مَوْلایَ اَعْظَمُ اَمَلِهِ وَثِقَتِهِ،

و گذشتن تو را از آنچه در گردن دارد خواهان است پس تویی ای مولای من بزرگترین آرزو وتکیه گاهش

اَللّهُمَّ واَسْئَلُكَ بِمَسآئِلِكَ الشَّریفَةِ، وَ وَسآئِلِكَ الْمُنیفَةِ، اَنْ تَتَغَمَّدَنی فی

خدایا از تو خواهم به حق مسأله های شریفت و وسیله های والایت که مرا در این

هذَا الشَّهْرِ بِرَحْمَة مِنْكَ واسِعَة، وَنِعْمَة وازِعَة، وَنَفْس بِما رَزَقْتَها قانِعَة،

ماه فراگیری به رحمت وسیعت و نعمت بخش شده ات و نفس قانعی به من بدهی که قانع باشد

اِلی نُزُولِ الْحافِرَةِ، وَمَحَلِّ الاْخِرَةِ، وَما هِیَ اِلَیْهِ صآئِرَةٌ.(۷)

بدانچه روزیش کرده ای تا آن هنگام که به گور درآید و به جایگاه آخرت و آنچه سرانجام اوست برود.

7ـ همچنین شیخ طوسی روایت کرده است از جناب ابوالقاسم حسین بن روح(رحمه الله) -که نایب خاصّ حضرت صاحب الأمر(علیه السلام) است - فرمود: در ماه رجب، به هر یك از مشاهد مشرّفه که رفتی، با این عبارت، آن معصوم را زیارت کن. وقتی که داخل شدی بگو:

اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی اَشْهَدَنا مَشْهَدَ اَوْلِیآئِهِ فی رَجَب، وَاَوْجَبَ عَلَیْنا مِنْ

ستایش خدایی را سزاست که ما را در ماه رجب به زیارتگاه اولیایش رسانید و واجب کرد بر ما از

حَقِّهِمْ ما قَدْ وَجَبَ، وَصَلَّی اللّهُ عَلی مُحَمَّد الْمُنْتَجَبِ، وَعَلی اَوْصِیآئِهِ

حق ایشان آنچه را که واجب بود و درود خدا بر محمّد برگزیده و بر اوصیا در پس

الْحُجُبِ، اَللّهُمَّ فَکَما اَشْهَدْتَنا مَشْهَدَهُمْ، فَاَنْجِزْ لَنا مَوْعِدَهُمْ، وَ اَوْرِدْنا

پرده اش خدایا چنانچه ما را موفق به زیارت مرقدشان کردی پس وعده آنها را نیز درباره ما وفا کن و ما را در جای ورود آنها

مَوْرِدَهُمْ، غَیْرَ مُحَلَّئینَ عَنْ وِرْد فی دارِ الْمُقامَةِ وَ الْخُلْدِ، وَ السَّلامُ

وارد کن نه این که ما را از ورود در خانه اقامت و خلود دور سازند سلام

عَلَیْکُمْ، اِنّی قَصَدْتُکُمْ وَاعْتَمَدْتُکُمْ بِمَسْئَلَتی وَ حاجَتی، وَ هِیَ فَکاكُ

بر شما که براستی من شما را مقصود خویش قرار داده و در خواسته و حاجتم به شما تکیه کردم و آن حاجت و خواسته ام آزادیم

رَقَبَتی مِنَ النّارِ، وَ الْمَقَرُّ مَعَکُمْ فی دارِ الْقَرارِ، مَعَ شیعَتِکُمُ الاْ َبْرارِ،

از آتش دوزخ و جایگیر شدنم با شماست در خانه همیشگی با شیعیان نیکوکارتان و

وَالسَّلامُ عَلَیْکُمْ بِما صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَی الدّارِ، اَنَا سائِلُکُمْ وَ آمِلُکُمْ فیما

سلام بر شما به خاطر آن شکیبایی که کردید و چه نیکو است سرانجام آن خانه بهشت، من از شما خواهم و آرزومند شمایم در آن

اِلَیْکُمُ التَّفْویضُ، وَ عَلَیْکُمُ التَّعْویضُ، فَبِکُمْ یُجْبَرُ الْمَهیضُ، وَ یُشْفَی

چیزهایی که در اختیار شماست و تعویض آن بر عهده شماست پس به وساطت شما جوش خورد استخوان شکسته و درمان شود

الْمَریضُ، وَ ما تَزْدادُ الاَرْحامُ وَ ما تَغیضُ، اِنّی بِسِرِّکُمْ مُؤْمِنٌ، وَ لِقَوْلِکُمْ

شخص بیمار و آنچه در رحم ها زیاد گردد یا کم شود همانا من به راز شما معتقدم و به گفتار شما

مُسَلِّمٌ، وَ عَلَی اللّهِ بِکُمْ مُقْسِمٌ فی رَجْعی بِحَوائِجی، وَ قَضائِها وَ اِمْضائِها

تسلیم و خدا را به شما قسم می دهم که از این جا که بازگردم حوایجم را گرفته وبرآورده شده و به امضا رسیده باشد

وَ اِنْجاحِها وَ اِبْراحِها، وَ بِشُؤُنی لَدَیْکُمْ وَ صَلاحِها، وَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ

و بدانها کامیاب گشته و سختیش رفع شده باشد و نیز درباره کارهایم نزد شما و اصلاحش را از او خواهم و سلام بر شما

سَلامَ مُوَدِّع، وَ لَکُمْ حَوائِجَهُ مُودِعٌ، یَسْأَلُ اللّهَ اِلَیْکُمُ الْمَرْجِعَ، وَ سَعْیُهُ

سلام خداحافظی کننده ای که حاجتهای خود را نزد شما سپرده و از خدا خواهد که دوباره نزد شما آید و

اِلَیْکُمْ غَیْرُ مُنْقَطِع، وَ اَنْ یَرْجِعَنی مِنْ حَضْرَتِکُمْ خَیْرَ مَرْجِع اِلی جَناب

راهش بسوی شما بریده نشود و نیز خواهم که خدا مرا از محضر شما به بهترین وجهی برگرداند، برگرداند بسوی

مُمْرِع، وَ خَفْض مُوَسَّع، وَ دَعَة وَ مَهَل اِلی حینِ الاْجَلِ، وَ خَیْرِ مَصیر

جایی سرسبز و خرم و زندگانی وسیع و گوارا و در خوشی و آسایش تا هنگام رسیدن مرگ و بهترین سرانجام و

وَمَحَلِّ فِی النَّعیمِ الاَزَلِ، وَ الْعَیْشِ الْمُقْتَبَلِ، وَ دَوامِ الاُْکُلِ، وَ شُرْبِ

جایگاه در بهشت پرنعمت ازلی و زندگی آینده و خوراکیهای همیشگی و نوشیدن شراب

الرَّحیقِ، وَ السَّلْسَلِ وَ عَلٍّ وَنَهَل، لا سَأَمَ مِنْهُ وَ لا مَلَلَ، وَ رَحْمَةُ اللّهِ

و آب پاکیزه و گوارا در چند بار و یکبار که نوشیدنش خستگی و ملال نیاورد و رحمت خدا

وَبَرَکاتُهُ وَ تَحِیّاتُهُ (عَلَیْکُمْ)(٩)، حَتَّی الْعَوْدِ اِلی حَضْرَتِکُمْ، وَ الْفَوزِ فی

و برکات و تحیتهای او بر شما باد تا هنگام بازگشت من به نزد شما و رستگار شدن در

کَرَّتِکُمْ، وَ الْحَشْرِ فی زُمْرَتِکُمْ، وَ السَّلامُ عَلَیْکُمْ، وَ رَحْمَةُ اللّهِ وَ بَرَکاتُهُ

زمان رجعت شما و محشور شدن در زمره شما و درود بر شما و رحمت خدا و برکاتش

عَلَیْکُمْ، وَ صَلَواتُهُ وَ تَحِیّاتُهُ، وَ هُوَ حَسْبُنا وَ نِعْمَ الْوَکیلُ.(١٠)

و درودها و تحیاتش بر شما باد و او ما را بس است و نیکو وکیلی است.

8ـ «سیّد بن طاووس» از محمّد بن ذکوان (معروف به محمّد سجّاد، که بر اثر سجده های طولانی به این نام، نامیده شده بود) روایت کرده است، که به امام صادق(علیه السلام) عرض کردم: این ماه، ماه رجب است، به من دعایی بیاموز که خداوند متعال مرا با آن منفعت بخشد!

امام(علیه السلام) فرمود: بنویس بسم الله الرّحمن الرّحیم و بگو در هر شب و روز از ماه رجب، پس از هر نماز:

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

یا مَنْ اَرْجُوهُ لِکُلِّ خَیْر، وَ آمَنُ سَخَطَهُ عِنْدَ کُلِّ شَرٍّ، یا مَنْ یُعْطِی

ای که برای هر خیری به او امید دارم و از خشمش در هر شری ایمنی جویم ای که می دهد (عطای)

الْکَثیرَ بِالْقَلیلِ، یا مَنْ یُعْطی مَنْ سَئَلَهُ، یا مَنْ یُعْطی مَنْ لَمْ یَسْئَلْهُ وَمَنْ لَمْ

بسیار در برابر (طاعت) اندك ای که عطا کنی به هرکه از تو خواهد ای که عطا کنی به کسی که از تو نخواهد و نه تو

یَعْرِفْهُ تَحَنُّناً مِنْهُ وَ رَحْمَةً، اَعْطِنی بِمَسْئَلَتی اِیّاكَ، جَمیعَ خَیْرِ الدُّنْیا

را بشناسد از روی نعمت بخشی و مهرورزی عطا کن به من به خاطر درخواستی که از تو کردم همه خوبی دنیا

وَجَمیعَ خَیْرِ الاْخِرَةِ، وَ اصْرِفْ عَنّی بِمَسْئَلَتی اِیّاكَ، جَمیعَ شَرِّ الدُّنْیا

و همه خوبی و خیر آخرت را و بگردان از من به خاطر همان درخواستی که از تو کردم همه شر دنیا

وَ شَرِّ الاْخِرَةِ، فَاِنَّهُ غَیْرُ مَنْقُوص ما اَعْطَیْتَ، وَ زِدْنی مِنْ فَضْلِكَ یا کَریمُ.

و شر آخرت را زیرا آنچه تو دهی چیزی کم ندارد (یا کم نیاید) و بیفزا بر من از فضلت ای بزرگوار.

سپس آن حضرت، محاسن شریف خود را، با دست چپ خود گرفت و در حالی که انگشت سبّابه دستِ راستِ خود را حرکت داد، با حالت تضرّع و التجا این دعا را خواند. سپس گفت:

یاذَا الْجَلالِ وَالاْکْرامِ،یاذَا النَّعْمآءِ وَالْجُودِ،یاذَا الْمَنِّ وَالطَّوْلِ، حَرِّمْ شَیْبَتی عَلَی النّارِ.(۱۱)

ای صاحب جلالت و بزرگواری ای صاحب نعمت و جود ای صاحب بخشش و عطا حرام کن محاسنم را بر آتش دوزخ.

9ـ رسول خدا(صلی الله علیه وآله) فرمود: هر کس در ماه رجب صد مرتبه بگوید: أَسْتَغْفِرُ اللّهَ الَّذِي لا إِلهَ إِلاّ هُوَ، وَحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ و در پایان صدقه ای بدهد، خداوند کارش را به رحمت و مغفرت پایان دهد و هر کس چهارصد مرتبه آن را بگوید فضیلت شهیدان را دارد.(۱۲)

10ـ همچنین رسول خدا(صلی الله علیه وآله) فرمود: کسی که در ماه رجب هزار مرتبه «لا اِلهَ اِلاَّ اللّه» بگوید، خداوند برای او حسنات فراوانی می نویسد.(۱۳)

11ـ در روایتی آمده است: «هر کس در ماه رجب، در وقت صبح، هفتاد مرتبه و شبانگاه نیز هفتاد مرتبه بگوید: «اَسْتَغْفِرُ اللّهَ وَ أَتُوبُ اِلَيْهِ» و پس از آن، دستها را بلند کند و بگوید: «أَللّهُمَّ اغْفِرْ لي وَ تُبْ عَلَيَّ» اگر در همان ماه رجب بمیرد، خداوند از او راضی خواهد بود...».(١٤)

12ـ در طول این ماه هزار مرتبه بگوید: «اَسْتَغْفِرُ اللّهَ ذَاالْجَلالِ وَ الاْكْرامِ مِنْ جَميعِ الذُّنُوبِ وَالاْثامِ» تا خداوند رحمان وی را بیامرزد.(۱۵)

13ـ «سیّد بن طاووس» در «اقبال» فضیلت فراوانی برای خواندن سوره «قل هو اللّه احد»در ماه رجب نقل کرده است; از جمله از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) روایت کرده است: هر کس با نیّت پاك در ماه رجب، ده هزار مرتبه سوره «قل هو اللّه احد» را بخواند، وارد عرصه قیامت شود در حالی که از گناه پاك باشد مانند روزی که از مادر متولّد شده است، و هفتاد فرشته به استقبال او می آیند و به وی بشارت بهشت را می دهند.

همچنین آن حضرت برای هزار بار خواندن سوره «قل هو اللّه احد» در این ماه و حتّی صد بار نیز پاداش زیادی ذکر کرد.(١٦)

14ـ در روایتی از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) نقل شده است که آن حضرت فرمود: «هر کس یك روز از ماه رجب را روزه بدارد، و چهار رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت با یك سلام) و در رکعت اوّل صد مرتبه «آیة الکرسی» بخواند و در رکعت دوم، دویست مرتبه ((قل هو اللّه احد)); پیش از مردن جای خود را در بهشت می بیند و یا دیگری جای او را ببیند (و برای او توصیف کند).(۱۷)

15ـ در طول ماه رجب شصت رکعت نماز بجا آورد به این نحو که: در هر شب از این ماه، دو رکعت نماز بخواند، در هر رکعت، یك مرتبه «حمد» و سه مرتبه «قل یا ایّها الکافرون» و یك مرتبه «قل هو الله احد» بخواند و پس از سلام نماز، دستها را بلند کند و بگوید:

لا اِلـهَ اِلاَّ اللهُ، وَحْدَهُ لا شَريكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ، يُحْيى

معبودی نیست جز خدای یگانه ای که شریك ندارد خاص اوست فرمانروایی و مخصوص اوست ستایش زنده کند

وَيُميتُ، وَهُوَ حَيٌّ لايَمُوتُ، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلى كُلِّ شَيْء قَديرٌ، وَاِلَيْهِ

ومی میراند و اوست زنده ای که نمیرد هر چه خیر است بدست اوست و او بر هر چیز تواناست و بسوی اوست

الْمَصيرُ، وَلا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ اِلاّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظيمِ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى

بازگشت و جنبش و نیرویی نیست مگر بوسیله خدای برتر و بزرگ خدایا درود فرست بر

مُحَمَّد النَّبِيِّ الاُْمِّيِّ وَ آلِهِ.

محمّد پیامبر امّی (درس نخوانده) و بر آلش.

و آنگاه دست ها را به صورت خود بکشد.

رسول خدا(صلی الله علیه وآله) فرمود: ((هر کس این عمل را به جا آورد، خداوند دعایش را مستجاب گرداند...)).(۱۸)

16ـ مرحوم «علاّمه مجلسی» در «زاد المعاد» روایتی را از امیر مؤمنان علی(علیه السلام) از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) نقل کرده است که آن حضرت فرمود: هر کس در هر شب و یا در هر روز از ماههای رجب، شعبان و رمضان سوره «حمد»، «آیة الکرسی» و سوره های «قل یا ایّها الکافرون»، «قل هو الله احد»، «قل اعوذ برب الفلق» و «قل اعوذ برب النّاس» را سه مرتبه بخواند و سه مرتبه بگوید: «سُبْحانَ اللّهِ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ وَ لا إلهَ إلاَّ اللّهُ وَ اللّهُ اَكْبَرُ، وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إلاَّ بِاللّهِ الْعَلِيِّ الْعَظيمِ» و سه مرتبه بگوید: «اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّد وَ آلِ مُحَمَّد» و سه مرتبه بگوید: «اَللّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنينَ وَ الْمُؤْمِناتِ» و چهارصد مرتبه بگوید: «اَسْتَغفِرُ اللّهَ وَ أَتُوبُ إلَيْهِ» خداوند گناهانش را بیامرزد (هر چند زیاد باشد) سپس در ادامه فرمود: اگر کسی در مدّت عمرش یك بار این عمل را بجا آورد، خداوند در برابر هر حرفی پاداش فراوانی به وی عطا کند...(۱۹)

-17لیلة الرّغائب: اوّلین شب جمعه ماه رجب را «لیلة الرّغائب»(۲۰) گویند; رسول خدا(صلی الله علیه وآله) در روایتی که فضیلت ماه رجب را بیان می کرد فرمود: ((از اوّلین شب جمعه ماه رجب غافل نشوید که فرشتگان آن را «لیلة الرّغائب» نامیدند))

آنگاه رسول خدا(صلی الله علیه وآله) اعمالی را برای آن شب به این کیفیّت بیان فرمود: «روز پنج شنبه اوّل ماه را روزه می گیری، چون شب جمعه فرا رسید، میان نماز مغرب و عشا دوازده رکعت نماز می گذاری (هر دو رکعت به یك سلام) و در هر رکعت از آن، یك مرتبه سوره «حمد» و سه مرتبه «إنّا انزلناه» و دوازده مرتبه «قل هو الله احد» را می خوانی; پس از اتمام نماز هفتاد مرتبه می گویی: «اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد النَّبِیّ الاُْمِّیِّ وَ عَلی آلِهِ» آنگاه به سجده می روی و هفتاد بار می گویی: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِكَةِ وَ الرُّوحِ» سپس سر از سجده برمی داری و هفتاد بار می گویی: «رَبِّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ تَجاوَزْ عَمّا تَعْلَمُ، إِنَّكَ أَنْتَ العَلِیُّ الأَعْظَمُ» بار دیگر نیز به سجده می روی و هفتاد مرتبه می گویی: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلائِكَةِ وَ الرُّوحِ» آنگاه حاجت خود را می طلبی که ان شاءالله برآورده خواهد شد.

رسول خدا(صلی الله علیه وآله) در فضیلت این اعمال فرمود: «کسی که چنین نمازی را بخواند، خداوند همه گناهانش را بیامرزد... و در قیامت درباره هفتصد تن از خاندانش شفاعت می کند، و چون شب اوّل قبر فرا رسد، خداوند پاداش این نماز را به نیکوترین چهره، با رویی گشاده و درخشان و زبانی فصیح و گویا، به سوی قبر او می فرستد، آن چهره نیکو به وی گوید: «ای حبیب من! بر تو بشارت باد! که از هر شدّت و سختی نجات یافتی» از آن چهره نورانی می پرسد: «تو کیستی؟ من تاکنون چهره ای از تو زیباتر ندیده ام و بویی از بویت خوشتر به مشامم نرسیده؟«!

آن چهره نیکو پاسخ دهد: «ای حبیب من! من پاداش آن نمازی هستم که تو در فلان شهر، فلان ماه و در فلان سال به جا آورده ای; من امشب به نزد تو آمدم، تا حقّت را ادا کنم و مونس تنهایی تو باشم و وحشت را از تو مرتفع سازم (و همواره در کنارت بمانم) تا زمانی که همگی در روز رستاخیز برخیزند و در عرصه قیامت بر سرت سایه بیفکنم. (خلاصه هیچ زمانی پاداش این کار نیك از تو قطع نخواهد شد)».(۲۱)

-18عمره رجبیّه: انجام «عمره»، در ماه رجب فضیلت فراوان دارد. طبق روایات اهل بیت(علیهم السلام) «عمره» در ماه رجب فضیلتی هم ردیف حج دارد.(۲۲)

در روایتی از امام صادق(علیه السلام) آمده است: «اَفْضَلُ الْعُمْرَةِ، عُمْرَةُ رَجَب; با فضیلت ترین عمره، عمره در ماه رجب است».(۲۳)

در روایتی دیگر از امام صادق(علیه السلام) پرسیدند: «عمره در ماه رجب افضل است یا ماه رمضان؟» فرمود: «عمره در ماه رجب افضل است».(۲۴)

در روایتی آمده است که حضرت امام زین العابدین(علیه السلام) در ماه رجب به عمره رفته بود و شبانه روز، در کنار کعبه نماز بجا می آورد و پیوسته در سجده بود، و در حال سجده این ذکر را می گفت: «عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبْدِكَ، فَلْيَحْسُنِ الْعَفْوُ مِنْ عِنْدِكَ» و در آن مدّت، چیزی افزون بر این ذکر نمی گفت!(۲۵)

همچنین زیارت امام رضا(علیه السلام) در ماه رجب مستحب است و در روایتی از امام جواد(علیه السلام) زیارت آن حضرت در ماه رجب مورد تأکید قرار گرفته است.(۲۶)

شب اوّل ماه

انجام اعمالی در این شب با ارزش، مورد سفارش است:

اوّل: از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) نقل شده است که به هنگام رؤیت هلال ماه رجب، این دعا را می خواند:

اَللّهُمَّ اَهِلَّهُ عَلَیْنا بِالاَمْنِ وَ الاْیمانِ، وَ السَّلامَةِ وَ الاِسْلامِ، رَبّی وَرَبُّكَ اللهُ عَزَّوَجَلَّ.(۱)

خدایا این ماه را بر ما نو کن به امنیت و ایمان و سلامت و دین اسلام پروردگار من و پروردگار تو (ای ماه) خدای عزوجل می باشد.

و همچنین از آن حضرت نقل شده است که وقتی هلال ماه رجب را می دید، می فرمود:

اَللّهُمَّ بارِكْ لَنا فی رَجَب وَ شَعْبانَ، وَ بَلِّغْنا شَهْرَ رَمَضانَ، وَ اَعِنّا عَلَی الصِّیامِ وَ الْقِیامِ، وَ حِفْظِ اللِّسانِ، وَ غَضِّ الْبَصَرِ، وَ لا تَجْعَلْ حَظَّنا مِنْهُ الْجُوعَ وَ الْعَطَشَ.(۲)

خدایا برکت ده بر ما در ماه رجب و شعبان و ما را به ماه رمضان برسان و کمکمان ده برای گرفتن روزه و شب زنده داری و نگهداری زبان و پوشیدن چشم و بهره ما را از آن ماه تنها گرسنگی و تشنگی قرار مده.

دوم: غسل کردن.

مرحوم «سیّد بن طاووس» می گوید در کتب «عبادات» روایتی از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) یافتم که آن حضرت فرمود: «هر کس درك کند ماه رجب را و در اوّل، وسط و آخر آن، غسل کند; همانند روزی که از مادر متولّد شده، از گناهان خارج گردد (و پاك شود)».(۳)

سوم: زیارت امام حسین(علیه السلام) در این شب فضیلت بسیار دارد(4)

چهارم: بعد از نماز مغرب، ۲۰ رکعت نماز بخواند (هر دو رکعت به یك سلام) و در هر رکعت یك بار سوره «حمد» و یك بار سوره «توحید» بخواند; رسول خدا(صلی الله علیه وآله) در پاداش این عمل فرمود: هر کس چنین کند، به خدا سوگند! خودش، خانواده اش، مالش و فرزندانش محفوظ بمانند و از عذاب قبر پناه داده شود... و در قیامت به سرعت از صراط بگذرد.(۵)

پنجم: بعد از نماز عشا، دو رکعت نماز بجا آورد، در رکعت اوّل «حمد» و «الم نشرح» را یك مرتبه و سوره «قل هو الله احد» را سه مرتبه بخواند و در رکعت دوم، سوره های «حمد»، «اَلَم نشرح»، «قل هو الله احد» و «معوّذتین» (سوره های ناس و فلق) را یکبار بخواند و پس از سلام سی مرتبه بگوید: «لا اله الاّ الله» و سی مرتبه «صلوات» بفرستد.

رسول خدا(صلی الله علیه وآله) فرمود: کسی که این عمل را انجام دهد، خداوند گناهانش را می آمرزد و از گناه پاك می شود.(٦)

ششم: ٣٠ رکعت نماز بخواند، (هر دو رکعت به یك سلام) در هر رکعت یك مرتبه «حمد» و یك مرتبه «قل یا ایّها الکافرون» و سه مرتبه «قل هو الله احد» را بخواند؛ در روایتی رسول خدا(صلی الله علیه وآله) فرمود: هر مرد و زن مؤمنی چنین کند، خداوند تمام گناهان کوچك و بزرگ وی را می آمرزد و تا سال بعد، خداوند نامش را در فهرست «نمازگزاران» می نویسد و از نفاق پاك می شود.(٧)

هفتم: احیای شب اوّل ماه: «شیخ طوسی» در «مصباح المتهجّد» از امام صادق(علیه السلام) از جدّش از امیر مؤمنان علی(علیه السلام) نقل کرده است که آن حضرت دوست داشت که در چهار شب از شبهای سال، فارغ از هر چیز، به عبادت بپردازد: شب اوّل ماه رجب، شب نیمه شعبان، شب عید فطر و شب عید قربان.(٨(

در حدیثی دیگر، از امام صادق(علیه السلام) نقل شده است که: «تا می توانی بر احیای شب های عید فطر، عید قربان و... شب اوّل رجب مراقبت کن».(٩)

هشتم: خواندن دعایی که از امام جواد(علیه السلام) نقل شده است که فرمود: مستحب است انسان، در شب اوّل رجب، با این کلمات، دعا کند :

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُكَ بِاَنَّكَ مَلیكٌ، وَاَنَّكَ عَلی كُلِّ شَیْء مُقْتَدِرٌ، وَاَنَّكَ ما

خدایا از تو خواهم بواسطه آن که تو فرمانروایی و تو بر هر چیز توانایی و تو هر کاری

تَشاۤءُ مِنْ أَمْر یَكُونَ، اَللّهُمَّ اِنّی اَتَوَجَّهُ اِلَیْكَ بِنَبِیِّكَ مُحَمَّد نَبِیِّ الرَّحْمَةِ،

را بخواهی می شود خدایا من بسویت رو کنم بوسیله پیامبرت محمّد پیامبر رحمت

صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَآلِهِ، یا مُحَمَّدُ یا رَسُولَ اللهِ، اِنّی اَتَوَجَّهُ بِكَ اِلَی اللهِ رَبِّكَ

درود تو بر او و آلش، ای محمّد ای رسول خدا براستی من به تو رو آورده ام برای رفتن به درگاه خدا پروردگار من

وَرَبّی لِیُنْجِحَ بِكَ طَلِبَتی، اَللّهُمَّ بِنَبِیِّكَ مُحَمَّد وَالاَْئِمَّةِ مِنْ اَهْلِ بَیْتِهِ،

و تو تا بلکه بوسیله تو حاجت روا گردم خدایا به حق پیامبرت محمّد و به حق پیشوایان از خاندانش

صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَ عَلَیْهِمْ، اَنْجِحْ طَلِبَتی. صلی الله علیه و علیهم که حاجتم را روا کن.

نهم: از حضرت موسی بن جعفر(علیه السلام) نقل شده که (در شب اوّل ماه رجب) بعد از فراغ از نماز شب، در حال سجده می گفت:

لَكَ الْمَحْمَدَةُ اِنْ اَطَعْتُكَ، وَلَكَ الْحُجَّةُ اِنْ عَصَيْتُكَ، لا صُنْعَ لی وَلا لِغَيْری
برای توست ستایش اگر پیرویت کنم و تو حجت و برهان بر من داری اگر نافرمانیت کنم نه کاری از من ساخته است و نه از غیر من
فی اِحْسانٍ اِلاّ بِكَ، یا كائِناً قَبْلَ كُلِّ شَیْء، وَیا مُكَوِّنَ كُلِّ شَیْء، اِنَّكَ
در مورد احسان مگر بوسیله تو ای بوده پیش از هر چیز و ای بود کننده هر چیز براستی تو
عَلی كُلِّ شَیْء قَديرٌ، اَللّهُمَّ اِنّی اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَديلَةِ عِنْدَ الْمَوْتِ، وَ مِنْ
بر هر چیز توانایی خدایا به تو پناه برم از انحراف هنگام مرگ و از
شَرِّ الْمَرْجِعِ فِی الْقُبُورِ، وَ مِنَ النَّدامَةِ يَوْمَ الاْ زِفَةِ، فَاَسْئَلُكَ اَنْ تُصَلِّیَ
بازگشت بد در میان گور و از پشیمانی در روز قیامت پس از تو خواهم که درود فرستی
عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَاَنْ تَجْعَلَ عَيْشی عيشَةً نَقِيَّةً، وَ مِيتَتی ميتَةً
بر محمّد و آل محمّد و قرار دهی زندگی مرا زندگی پاك و پاكیزه و مرگم را مرگی
سَوِيَّةً، وَ مُنْقَلَبی مُنْقَلَباً كَريماً، غَيْرَ مُخْز وَ لا فاضِح، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی
معتدل و مستقیم و بازگشتم را بازگشتی گرامی که خواری و رسوایی در آن نباشد خدایا درود فرست بر
مُحَمَّد وَ آلِهِ الاْئِمَّةِ، يَنابيعِ الْحِكْمَةِ، وَ اُولِی النِّعْمَةِ، وَمَعادِنِ الْعِصْمَةِ،
محمّد و آلش آن پیشوایانی که سرچشمه های حکمت و ولی نعمت و معادن عصمتند و
وَاْعصِمْنی بِهِمْ مِنْ كُلِّ سُوء، وَلا تَاْخُذْنی عَلی غِرَّة وَ لا عَلی غَفْلَة، وَ لا
بوسیله ایشان مرا از هر بدی محافظت فرما و مگیر مرا در حال غرور و نه در حال غفلت و بی خبری و
تَجْعَلْ عَواقِبَ اَعْمالی حَسْرَةً، وَ ارْضَ عَنّی، فَاِنَّ مَغْفِرَتَكَ لِلظّالِمينَ
قرار مده پایان کارهایم را حسرت و افسوس و از من راضی شو که راستی آمرزشت مخصوص ستمکاران است و
وَاَنَا مِنَ الظّالِمينَ، اَللّهُمَّ اغْفِرْ لی ما لا يَضُرُّكَ، و اَعْطِنی ما لا يَنْقُصُكَ،
من نیز از ستمکارانم خدایا بیامرز از من آنچه را زیان به تو نزند و عطا کن به من آنچه تو را کم نیاید
فَاِنَّكَ الْوَسيعُ رَحْمَتُهُ، اَلْبَديعُ حِكْمَتُهُ، وَ اَعْطِنِی السَّعَةَ وَ الدَّعَةَ، وَ الاْمْنَ
زیرا که رحمت تو وسیع و فرزانگیت تازه و جدید است و عطا کن به من وسعت و فراخی و امنیّت
وَ الصِّحَّةَ، وَ الْبُخُوعَ وَ الْقُنُوعَ، وَ الشُّكْرَ وَ الْمُعافاةَ، وَ التَّقْوی وَ الصَّبْرَ،
و سلامتی و فروتنی و قناعت و سپاسگزاری و تندرستی و پرهیزکاری و شکیبایی و

وَالصِّدْقَ عَلَيْكَ وَ عَلى اَوْلِيآئِكَ، وَ الْيُسْرَ وَ الشُّكْرَ، وَ اعْمُمْ بِذلِكَ يا رَبِّ

راستی (و درستی) نسبت به تو و نسبت به دوستانت و آسانی و شکر و در اینها که گفتم و با من شریك ساز پروردگار من

اَهْلی وَ وُلْدی وَ اِخْوانی فیكَ، وَ مَنْ اَحْبَبْتُ وَ اَحَبَّنی، وَ وَلَدْتُ وَ وَلَدَنی،

خانواده و فرزندان و برادران دینی مرا و کسانی را که من دوست دارم یا آنان مرا دوست دارند و فرزندان آینده و پدران گذشته من

مِنَ الْمُسْلِمینَ وَ الْمُؤْمِنینَ یا رَبَّ الْعالَمینَ.(11)

از مسلمانان و مؤمنین ای پروردگار جهانیان.

در حدیث آمده است که این دعا، بعد از هشت رکعت نماز شب و پیش از نماز وتر است. آنگاه سه رکعت وتر (دو رکعت نماز شفع و یك رکعت نماز وتر) را بجا می آوری پس از سلام، در همان حالت نشسته می خوانی:

اَلْحَمْدُ للهِ الَّذی لا تَنْفَدُ خَزآئِنُهُ، وَ لا یَخافُ آمِنُهُ، رَبِّ اِنِ ارْتَکَبْتُ

ستایش آن خدایی را سزاست که خزینه هایش پایان نپذیرد و هر که در امان او بود هراس ندارد پرروردگارا اگر من دست به

الْمَعاصِیَ فَذلِكَ ثِقَةٌ مِنّی بِکَرَمِكَ، اِنَّكَ تَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبادِكَ، وَتَعْفُو

نافرمانی زدم این بخاطر آن اطمینانی بود که به کرم تو داشتم براستی که تو از بندگانت

عَنْ سَیِّئاتِهِمْ، وَ تَغْفِرُ الزَّلَلَ، وَ اِنَّكَ مُجیبٌ لِداعیكَ وَ مِنْهُ قَریبٌ، وَ اَنَا

توبه شان را می پذیری و از گناهانشان درگذری و لغزشهاشان بیامرزی و براستی که تو خواننده ات را پاسخ دهی و به او نزدیکی و من

تائِبٌ اِلَیْكَ مِنَ الْخَطایا، وَ راغِبٌ اِلَیْكَ فی تَوْفیرِ حَظّی مِنَ الْعَطایا، یا

بسوی تو از گناهان توبه کنم و میل دارم از درگاهت که بهره ام را از عطاهای خویش فراوان گردانی ای

خالِقَ الْبَرایا، یا مُنْقِذی مِنْ کُلِّ شَدیدَة، یا مُجیری مِنْ کُلِّ مَحْذُور، وَفِّرْ

آفریننده خلایق ای نجات دهنده من از هر سختی ای پناه ده من از هر خطر و چیز ترسناك خدایا نشاط و خوشحالیم را

عَلَیَّ السُّرُورَ، وَ اکْفِنی شَرَّ عَواقِبِ الاُمُورِ، فَاَنْتَ اللهُ عَلى نَعْمآئِكَ

فراوان گردان و از شر پایان هر کار نگاهم دارد که براستی ای خدا تو بر نعمتها

وَ جَزیلِ عَطآئِكَ مَشْکُورٌ، وَ لِکُلِّ خَیْر مَذْخُورٌ.(۱۲)

و عطاهای سرشارت مورد سپاسگزاری هستی و برای هر خیر و خوبی ذخیره ما باشی.

روز اوّل ماه

این روز نیز اعمالی دارد:

1ـ روزه گرفتن; در روایتی از امام رضا(علیه السلام) پاداشهای مهمّی برای روزه اوّل ماه رجب ذکر شده است.(۱)

در روایتی دیگر،امام باقر(علیه السلام) روز اوّل ماه رجب را، روز سوار شدن حضرت نوح بر کشتی بیان کرده و فرمود: «هنگامی که نوح در این روز، سوار کشتی شد، به همه کسانی که با او بودند دستور داد روزه بگیرند; و هر کس این روز را روزه بگیرد، آتش دوزخ به فاصله یك سال راه، از او دور گردد».(۲)

2ـ غسل کردن.(۳)

3ـ زیارت امام حسین(علیه السلام); «شیخ طوسی» روایتی را از امام صادق(علیه السلام) نقل کرده است که آن حضرت فرمود: «هر کس امام حسین(علیه السلام) را در روز اوّل ماه رجب زیارت کند، به یقین خداوند او را می آمرزد».(٤)

4ـ خواندن نماز حضرت سلمان; این نماز را که رسول گرامی اسلام(صلی الله علیه وآله) به وی آموخت، به این نحو است: ده رکعت نماز بجا می آوری (هر دو رکعت به یك سلام) و در هر رکعت، یك مرتبه «حمد»، سه مرتبه «توحید» و سه مرتبه «قل یا ایّها الکافرون» را می خوانی و بعد از سلامِ نماز، دستها را بلند می کنی و می گویی:

لا إِلهَ اِلاَّ اللّهُ، وَحْدَهُ لا شَریكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمیتُ، حَیٌّ لایَمُوتُ، وَهُوَ بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلى كُلِّ شَيْء قَديرٌ، اَللّهُمَّ لا مانِعَ لِما اَعْطَيْتَ، وَلا مُعْطِيَ لِما مَنَعْتَ، وَلا يَنْفَعُ ذَاالْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ.

معبودی نیست جز خدای یگانه که شریك ندارد فرمانروایی از آن اوست و ستایش مخصوص اوست زنده می کند و می میراندو اوست زنده ای که هرگز نمیرد هر چه خیر است بدست او است و او بر هر چیزی تواناست. خدایا جلوگیری نیست از آنچه تو عطا کنی و عطابخشی نیست برای آن کس که تو منعش کنی و کوشش شخص کوشا او را از تو بی نیاز نکند.

آنگاه دست ها را بر روی صورت خود می کشی.(۵)

در روز نیمه ماه نیز ده رکعت نماز به همین نحو انجام می دهی و پس از هر دو رکعت، آن دعا را می خوانی ولی پس از جمله «وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْء قَدیر» این جملات را اضافه می کنی:

اِلهاً واحِداً اَحَداً فَرْداً صَمَداً، لَمْ یَتَّخِذْ صاحِبَةً وَلا وَلَداً.

آن معبود یگانه یکتای فرد بی نیازی که نگرفته است همدم و نه فرزندی.

آنگاه دستها را به صورت می کشی.(٦)

و در روز آخر ماه رجب نیز، ده رکعت نماز را به همان نحو، انجام می دهی و پس از سلام نماز، آن دعا را می خوانی، ولی پس از جمله «وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْء قَدیر» می گویی:

وَ صَلَّی اللهُ عَلی مُحَمَّد وَآلِهِ الطّاهِرینَ، وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِیِّ الْعَظیمِ.

و درود خدا بر محمّد و آل پاکیزه اش باد و جنبش و نیرویی نیست جز به خدای بلند مرتبه و بزرگ.

آنگاه دست ها را بر صورت خود می کشی و حاجتت را می طلبی که به اجابت می رسد.(٧)

پیامبر اکرم(صلی الله علیه وآله) به سلمان فرمود: «هر مرد و زن مؤمنی که این سی رکعت نماز را بجا آورد، خداوند گناهانش را بیامرزد و پاداش کسی که تمام آن ماه را روزه گرفته، به وی عنایت کند و از آتش دوزخ نجات دهد، و این به منزله ورقه عبور از صراط است.«

سلمان می گوید: «پس از شنیدن این حدیث از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) با حالت گریه به سجده افتادم و شکر الهی را بجا آوردم».(٨)

5ـ نماز دیگری از حضرت سلمان(رحمه الله)، این نماز نیز ده رکعت است (هر دو رکعت به یك سلام) که در روز اوّل ماه رجب خوانده می شود: در هر رکعت یك مرتبه «حمد» و سه مرتبه «توحید.«

رسول گرامی اسلام(صلی الله علیه وآله) درباره پاداش این نماز به سلمان نکته هایی را فرمود، از جمله، بخشش گناهان، محفوظ ماندن از وحشت قبر و عذاب روز قیامت و دور ماندن از برخی ازبیماری ها.(٩)

شب سیزدهم ماه

امام صادق(علیه السلام) فرمود: ((خداوند به این امّت سه ماه ارزشمند عطا کرد، که به امّت های قبل نداده بود و آن ماهها، رجب، شعبان و ماه رمضان است و سه شب نیز به این امّت عنایت کرد که به امّت های پیشین نداده بود و آن شب های سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه است و همچنین سه سوره (بافضیلت و پرمحتوا) به این امّت عطا کرد که به امّت های سابق نداده بود و آن سوره های «یس»، «مُلك» و «توحید» است، از این رو هر کس که میان این سه فضیلت جمع کند، میان بهترین عطاهای این امّت جمع کرده است))

از امام(علیه السلام) سؤال شد: «چگونه می توان میان آنها جمع کرد؟«

فرمود: «در لیالی بیض (سه شب مزبور) در این سه ماه نماز بخواند; به این نحو که «در شب سیزدهم، دو رکعت نماز بگزارد و در هر رکعتی پس از سوره «حمد» این سه سوره (یس، ملك و توحید) را بخواند، و در شب چهاردهم، چهار رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت به یك سلام) و در هر رکعتی «حمد» و «یس» و «ملك» و «توحید» را بخواند و در شب پانزدهم، شش رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت به یك سلام) و همان سوره ها را در هر رکعت بخواند.«

امام(علیه السلام) در فضیلت این نمازها فرمود: ((هر کس چنین کند فضیلت این سه ماه را به دست آورده و خداوند همه گناهانش را - جز شرك - می آمرزد.))

روز سیزدهم ماه

روز سیزدهم ماه رجب مصادف با ولادت امیرالمؤمنین علی(علیه السلام) است و اوّلین روز از ایّام البیض است. روزه گرفتن در این روز، و دو روز بعد، ثواب فراوانی دارد.(۱) و هر کس که بخواهد عمل «امّ داوود» را بجا آورد باید این روز را روزه بگیرد.

روز چهاردهم ماه

روزه گرفتن در این روز پاداش فراوانی دارد. در روایتی از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) می خوانیم:((هرکس که روز چهاردهم ماه رجب را روزه بگیرد، خداوند پاداشی به وی عنایت کند که نه چشمی دیده و نه گوشی شنیده و نه بر قلبی خطور کرده باشد.))

شب نیمه ماه

این شب، شب ارزشمندی است که چند عمل در آن وارد شده است:

اوّل: غسل.(۱)

دوم: احیای آن شب به عبادت که فضیلت بسیار دارد.(۲)

سوم: زیارت امام حسین(علیه السلام) که زیارت آن حضرت در شب و روز نیمه رجب مورد تأکید قرار گرفته است.(۳)

چهارم: شش ركعت نماز بگذارد (هر دو ركعت با يك سلام) و در هر رکعتی «حمد» و «یس» و «ملك» و «توحید» را بخواند.

پنجم: بجا آوردن سی ركعت نماز، كه در هر ركعت يك مرتبه «حمد» و ده مرتبه سوره «توحيد» را بخواند، در روایتی از رسول خدا(صلی الله علیه وآله)پاداش فراوانی برای این نماز ذکر شده است.(٤)

ششم: دوازده ركعت نماز (هر دو ركعت به يك سلام) و در هر ركعت يك بار «حمد» و يك بار «سوره» را می خوانی و پس از پایان نمازها هر يك از سوره های «حمد»، «فلق»، «ناس»، «توحيد» و «آية الكرسی» و همچنین سوره «قدر» را چهار مرتبه می خوانی و پس از آن، چهار مرتبه می گويی: سُبْحانَ اللهِ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ وَ لاَ اِلهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ اَكْبَر. سپس می گويی: أللّهُ ألله رَبّي، لا أُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً، ما شاءَ اللهُ وَ لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظيمِ. این نماز را «سیّد» در «اقبال» از امام صادق(علیه السلام) روایت کرده است.(٥)

روز نیمه رجب

روز مبارکی که در آن چند عمل وارد شده است:

1ـ غسل کردن.(۱)

2ـ زیارت امام حسین(علیه السلام) ; در روایتی از محمّد بن ابی نصر نقل شده است که از امام رضا(علیه السلام) سؤال کردم: «در چه ماهی زیارت امام حسین(علیه السلام) بهتر است؟» فرمود: «در نیمه رجب و نیمه شعبان».(۲)

3ـ بجا آوردن نماز جناب سلمان (همان گونه که در اعمال روز اوّل ماه رجب گذشت).(۳)

4ـ چهار رکعت نماز بگزارد (هر دو رکعت به یك سلام) و پس از سلام دستهای خود را بگشاید و بگوید :

اَللّهُمَّ یا مُذِلَّ كُلِّ جَبّار، وَ یا مُعِزَّ الْمُؤْمِنینَ، اَنْتَ كَهْفی حینَ تُعْیینِی

الْمَذاهِبُ، وَاَنْتَ بارِئُ خَلْقی رَحْمَةً بی، وَ قَدْ كُنْتَ عَنْ خَلْقی غَنِیّاً،

وَلَوْلا رَحْمَتُكَ لَكُنْتُ مِنَ الْهالِكینَ، وَ اَنْتَ مُؤَیِّدی بِالنَّصْرِ عَلی اَعْدآئی،

وَ لَوْ لا نَصْرُكَ اِیّایَ لَكُنْتُ مِنَ الْمَفْضُوحینَ، یا مُرْسِلَ الرَّحْمَةِ مِنْ

مَعادِنِها، وَ مُنْشِئَ الْبَرَكَةِ مِنْ مَواضِعِها، یا مَنْ خَصَّ نَفْسَهُ بِالشُّمُوخِ

وَالرَّفْعَةِ، فَاَوْلِیآؤُهُ بِعِزِّهِ یَتَعَزَّزُونَ، وَ یا مَنْ وَضَعَتْ لَهُ الْمُلُوكُ نیرَ الْمَذَلَّةِ

عَلی اَعْناقِهِمْ، فَهُمْ مِنْ سَطَواتِهِ خآئِفُونَ، اَسئَلُكَ بِكَیْنُونِیَّتِكَ الَّتِی

اشْتَقَقْتَها مِنْ كِبْرِیآئِكَ، وَ اَسئَلُكَ بِكِبْرِیآئِكَ الَّتِی اشْتَقَقْتَها مِنْ عِزَّتِكَ،

وَاَسئَلُكَ بِعِزَّتِكَ الَّتِی اسْتَوَیْتَ بِها عَلی عَرْشِكَ،فَخَلَقْتَ بِها جَمیعَ خَلْقِكَ

فَهُمْ لَكَ مُذْعِنُونَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وَ اَهْلِ بَیْتِهِ.

امام صادق(علیه السلام) از امیر مؤمنان علی(علیه السلام) نقل کرده است که: هر غمزده و اندوهگینی این دعا را بخواند، خداوند متعال اندوه و غم او را برطرف می سازد.(٤)

5ـ عمل امّ داوود: از مهمترین اعمال روز نیمه رجب، عمل «امّ داوود» است که به گفته علاّمه مجلسی: «شیخ صدوق»، «شیخ طوسی» و «سیّد بن طاووس»(ره) به سندهای معتبر آن را نقل کرده اند. این عمل برای برآمدن حاجات و رفع اندوه و غم، حلّ مشکلات و دفع ظلم ستمگران بسیار مؤثّر است. (و به گفته «علاّمه مجلسی»، در «زاد المعاد»، بارها تجربه شده است.)

اجمال این روایت و سبب نامگذاری آن به «امّ داوود» چنین است:

جناب فاطمه، مادر داوود بن حسن (نوه پسری امام حسن مجتبی(علیه السلام)) دایه امام صادق(علیه السلام) بود، که فاطمه، امام صادق(علیه السلام) را با شیر داوود، شیر داده بود، هنگامی که «محمّد بن عبدالله بن حسن» در مدینه قیام کرد، «منصور دوانیقی» لشکری را برای نبرد با آنان فرستاد که آنها را شکست دادند و محمّد و برادرش ابراهیم را کشتند، و عبدالله بن حسن و جمعی از سادات را دستگیر نموده و به زندان عراق منتقل کردند، در میان آن گروه «داوود» نیز حضور داشت. مادر داوود می گوید: چون مدّتی از حبس فرزندم گذشت و از او خبری به من نرسید، بسیار پریشان شدم و پیوسته تضرّع و دعا می کردم و از صلحا و نیکان و برادران دینی برای نجات فرزندم طلب دعا می نمودم، ولی نتیجه ای نمی گرفتم و گاهی خبر کشته شدن داوود به من می رسید و گاه می گفتند که وی زنده است. روز به روز اندوه و مصیبت من بیشتر می شد و از دیدار او ناامیدتر می شدم. تا آن که شنیدم، امام صادق(علیه السلام) بیمار شده است. به عیادت آن حضرت رفتم، وقتی خواستم برخیزم، امام فرمود:

از داوود چه خبر داری؟ من وقتی که نام «داوود» را شنیدم، گریستم و گفتم: فدایت شوم، داوود در عراق زندانی است، من که از دیدار او ناامیدم! از شما التماس دعا دارم، او را دعا کنید، او برادر رضاعی شماست!

امام(علیه السلام) فرمود: چرا از دعای «استفتاح» و دعای «اجابت» و «نجاح»(٦) غافلی! این دعا، دعایی است که درهای اجابت الهی را می گشاید و فرشتگان از آن استقبال می کنند و دعا کننده را به اجابت دعایش، بشارت می دهند و کسی که این دعا را بخواند، پاداش او بهشت است.

پرسیدم: این دعا و عمل به آن چگونه است؟

امام(علیه السلام) فرمود: ماه رجب نزدیك شده است و این ماه، ماهی ارزشمند است و دعاها در آن به اجابت می رسد، در سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه رجب، روزه بگیر! امام(علیه السلام) در ادامه نحوه اعمال را بیان کرد و فرمود: این دعا، بسیار شریف و پرارزش است که مشتمل بر اسم اعظم خداست و هر کس آن را بخواند، حاجت او برآورده می شود.

امّ داوود می گوید: آن حضرت، دعا را برای من نوشت، من آن را به خانه بردم و انجام دادم تا آن که در شب شانزدهم، پس از افطار و عبادت به خواب رفتم; رسول خدا(صلی الله علیه وآله) را در خواب دیدم، آن حضرت، علاوه بر بشارت بهشت و آمرزش گناهان، خبر آزادی و بازگشت فرزندم را به من داد; چند روزی نگذشت که پسرم آزاد شد و با عزّت و احترام نزدم بازگشت و جریان آزادی خود و اموری را که سبب آن شد، برای من تعریف کرد.(۷)

کیفیّت عمل امّ داوود:

چگونگی این عمل، مطابق روایت شیخ در «مصباح المتهجّد»(۸) به این نحو است که: روزهای سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم ماه رجب را روزه می گیری، در روز پانزدهم، نزدیك ظهر غسل می کنی و چون ظهر شد، نماز ظهر و عصر را بجا می آوری، در حالی که رکوع و سجود را نیکو انجام می دهی. خوب است این عمل در مکان خلوتی باشد که چیزی تو را مشغول نسازد و انسانی با تو سخن نگوید; وقتی که نمازت به پایان رسید; رو به قبله می نشینی و این سوره ها را می خوانی:

1ـ سوره حمد، صد مرتبه.

2ـ سوره اخلاص، (قل هو الله احد)، صد مرتبه.

3ـ آیة الکرسی، ده مرتبه.

4ـ سوره های انعام، اسراء، کهف، لقمان، یس، صافّات، حم سجده (فصّلت)، حمعسق (شوری)، دخان، فتح، واقعه، مُلك، ن و القلم و سوره انشقاق تا آخر قرآن، پس از پایان سوره های قرآنی، در همان حال که رو به قبله نشسته ای، این دعا را بخوان:

صَدَقَ اللهُ الْعَظيمُ، اَلَّذى لا اِلـهَ اِلاّ هُوَ الْحَىُّ الْقَيُّومُ، ذُو الْجَلالِ

درست فرمود خدای بزرگی که معبودی جز او نیست زنده و پاینده و صاحب جلالت

وَالاْ ِكْرامِ، اَلرَّحْمنُ الرَّحيمُ، اَلْحَليمُ الْكَريمُ، اَلَّذى لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَىْءٌ،

و بزرگواری است بخشاینده و مهربان بردبار و کریم است آن که مانندش چیزی نیست

وَهُوَ السَّميعُ الْعَليمُ، اَلْبَصيرُ الْخَبيرُ، شَهِدَ اللهُ اَنَّهُ لا اِلـهَ اِلاَّ هُوَ،

و او شنوا و دانا و بینا و آگاه است، گواه است خدا که معبودی جز او نیست

وَالْمَلائِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ، قآئِماً بِالْقِسْطِ لا اِلـهَ اِلاَّ هُوَ الْعَزيزُ الْحَكيمُ،

و فرشتگان و دانشوران گواهی داده اند که خدایی جز او نیست که عدالت بدو پایدار است و او عزیز و حکیم است

وَبَلَّغَتْ رُسُلُهُ الْكِرامُ، وَاَنَا عَلى ذلِكَ مِنَ الشّاهِدينَ، اَللّـهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ

و پیمبران بزرگوارش نیز آن را به مردم رساندند و من بر این مطلب گواهی دهم خدایا از آن توست ستایش

وَلَكَ الْمَجْدُ، وَلَكَ الْعِزُّ وَلَكَ الْفَخْرُ، وَلَكَ الْقَهْرُ وَلَكَ النِّعْمَةُ، وَلَكَ الْعَظَمَةُ

و از آن توست مجد و برای تو است عزت و خاص توست افتخار و شایسته تو است قهر و مخصوص توست نعمت وازآن توست عظمت

وَلَكَ الرَّحْمَةُ، وَلَكَ الْمَهابَةُ وَلَكَ السُّلْطانُ، وَلَكَ الْبَهآءُ وَلَكَ الاْ ِمْتِنانُ،

و مخصوص توست رحمت و برای توست شکوه و خاص توست سلطنت و از آن توست درخشندگی و مخصوص توست نعمت بخشی

وَلَكَ التَّسْبيحُ وَلَكَ التَّقْديسُ، وَلَكَ التَّهْليلُ وَلَكَ التَّكْبيرُ، وَلَكَ ما يُرى

و برای توست پاکی و از آن توست پاکیزگی و برای توست یکتایی و مخصوص توست بزرگی و ملك توست آنچه دیده شود

وَلَكَ ما لا يُرى، وَلَكَ ما فَوْقَ السَّمواتِ الْعُلى، وَ لَكَ ما تَحْتَ الثَّرى،

و آنچه دیده نشود و از توست آنچه بالای آسمانهای بلند است و از توست آنچه زیر زمین است

وَلَكَ الاَرَضُونَ السُّفْلى، وَلَكَ الاْخِرَةُ وَالاُولى، وَلَكَ ما تَرْضى بِهِ مِنَ

و از توست زمینهای زیرین و از آن توست دنیا و آخرت و مخصوص توست آن و

الثَّنآءِ وَالْحَمْدِ وَالشُّكرِ وَ النَّعْمآءِ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى جَبْرَئيلَ اَمينِكَ عَلى

حمد و ثنا و شکری که تو بپسندی و آنچه نعمت است نیز از توست خدایا درود فرست بر جبرئیل امین بر

وَحْيِكَ، وَالْقَوِىِّ عَلى اَمْرِكَ، وَالْمُطاعِ فى سَمواتِكَ، وَمَحالِّ كَراماتِكَ،

وحی تو و نیرومند در کار تو و آن کس که در آسمانها و جایگاههای کرامتهایت

اَلْمُتَحَمِّلِ لِكَلِماتِكَ، اَلنّاصِرِ لِاَنْبِيآئِكَ، اَلْمُدَمِّرِ لاَعْدآئِكَ، اَللّهُمَّ صَلِّ

فرمانش برند آن کس که سخنان تو را برساند یاور پیمبرانت و سرنگون کننده دشمنانت خدایا درود فرست

عَلى ميكائيلَ مَلَكِ رَحْمَتِكَ، وَالْمَخْلُوقِ لِرَأْفَتِكَ، وَالْمُسْتَغْفِرِ الْمُعينِ

بر میکائیل فرشته رحمتت و آفریده شده برای بردن مهرت و آمرزش خواه و کمك کار

لِاَهْلِ طاعَتِكَ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى اِسْرافيلَ حامِلِ عَرْشِكَ، وَصاحِبِ

فرمانبرانت خدایا درود فرست بر اسرافیل حمل کننده عرشت و صاحب

الصُّورِ الْمُنْتَظِرِ لاَمْرِكَ، اَلْوَجِلِ الْمُشْفِقِ مِنْ خيفَتِكَ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى

صور آن که چشم به راه دستور توست و نگران و بیمناك است از ترس تو خدایا درود فرست بر

حَمَلَةِ الْعَرْشِ الطّاهِرينَ، وَعَلَى السَّفَرَةِ الْكِرامِ الْبَرَرَةِ الطَّيِّبينَ، وَعَلى

حاملین پاکیزه عرش و بر سفیران گرامی و آن نیکان پاك و بر

مَلائِكَتِكَ الْكِرامِ الْكاتِبينَ، وَ عَلى مَلائِكَةِ الْجِنانِ، وَخَزَنَةِ النّيرانِ،

فرشتگان بزرگوار نویسنده و بر فرشتگان بهشت و نگهبانان دوزخ

وَمَلَكِ الْمَوْتِ وَالاَعْوانِ، يا ذَاالْجَلالِ وَالاِكْرامِ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى اَبينا

و فرشته مرگ و کمك کارانش ای صاحب جلالت و بزرگواری خدایا درود فرست بر پدر ما

آدَمَ بَديعِ فِطْرَتِكَ، اَلَّذى كَرَّمْتَهُ بِسُجُودِ مَلائِكَتِكَ، وَاَبَحْتَهُ جَنَّتَكَ، اَللّهُمَّ

آدم پدیده خلقت که گرامیش داشتی به سجده کردن فرشتگانت و مباح کردی بر او بهشتت را خدایا

صَلِّ عَلى اُمِّنا حَوّآءَ الْمُطَهَّرَةِ مِنَ الرِّجْسِ، اَلْمُصَفّاتِ مِنَ الدَّنَسِ،

درود فرست بر مادر ما حوا كه از پليدى پاك و از چركى و آلودگى مصفا گشت

اَلْمُفَضَّلَةِ مِنَ الاْنْسِ، اَلْمُتَرَدِّدَةِ بَيْنَ مَحالِّ الْقُدْسِ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى

و از ميان آدميان برترى داشت و در ميان جايگاههاى قدسيان رفت و آمد كرده خدايا درود فرست بر

هابيلَ وَ شَيْث وَ اِدْريسَ وَ نُوح، وَ هُود وَ صالِح، وَاِبْراهيمَ وَاِسْماعيلَ،

هابيل و شيث و ادريس و نوح و هود و صالح و ابراهيم و اسماعيل

وَاِسْحقَ وَيَعْقُوبَ، وَيُوسُفَ وَالاَسْباطِ، وَلُوط وَشُعَيْب، وَاَيُّوبَ

و اسحاق و يعقوب و يوسف و اسباط (يعقوب) و لوط و شعيب و ايوب

وَمُوسى، وَهارُونَ وَيُوشَعَ، وَميشا وَالْخِضْرِ، وَذِى الْقَرْنَيْنِ وَيُونُسَ،

و موسى و هارون و يوشع و ميشا و خضر و ذى القرنين و يونس

وَاِلْياسَ وَالْيَسَعَ، وَ ذِى الْكِفْلِ وَ طالُوتَ، وَ داوُدَ وَ سُلَيْمانَ، وَ زَكَرِيّا

و الياس و اليسع و ذا الكفل و طالوت و داوود و سليمان و زكريا

وَشَعْيا، وَ يَحْيى وَ تُورَخَ، وَ مَتّى وَ اِرْمِيا، وَ حَيْقُوقَ وَ دانِيالَ، وَ عُزَيْر

و شعيا و يحيى و تورخ و متى و ارميا و حيقوق و دانيال و عزير

وَعيسى، وَ شَمْعُونَ وَ جِرْجيسَ، وَ الْحَوارِيّينَ وَ الاْتْباعِ، وَ خالِد

و عيسى و شمعون و جرجيس و حواريين عيسى و پيروانشان و خالد و

وَحَنْظَلَةَ وَ لُقْمانَ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى مُحَمَّد وَ آلِ مُحَمَّد، وَ ارْحَمْ مُحَمَّداً

حنظله و لقمان خدايا درود فرست بر محمّد و آل محمّد و رحمت فرست بر محمّد

وَآلَ مُحَمَّد، وَ بارِكْ عَلى مُحَمَّد وَ آلِ مُحَمَّد، كَما صَلَّيْتَ وَ رَحِمْتَ

وآل محمّد و بركت فرست بر محمّد و آل محمّد چنانچه درود فرستادى و رحمت

وَبارَكْتَ عَلى اِبْراهيمَ وَ آلِ اِبْراهيمَ، اِنَّكَ حَميدٌ مَجيدٌ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلى

و برکت فرستادی بر ابراهیم و آل ابراهیم که براستی تویی ستوده و بزرگوار خدایا درود فرست بر

الاَوْصِيآءِ، وَ السُّعَدآءِ وَ الشُّهَدآءِ وَ اَئِمَّةِ الْهُدى، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلَى الاَبْدالِ

اوصیا و اهل سعادت و شهیدان و امامان راهنما خدایا درود فرست بر ابدال (دسته ای از صلحا)

وَ الاَوْتادِ، وَ السُّيّاحِ وَ الْعُبّادِ، وَ الْمُخْلِصينَ وَ الزُّهّادِ، وَ اَهْلِ الجِدِّ

و اوتاد و سیاحان و پرستش کنندگان و مخلصان و پارسایان و اهل جدیت

وَالاِجْتِهادِ، وَ اخْصُصْ مُحَمَّداً وَ اَهْلَ بَيْتِهِ بِاَفْضَلِ صَلَواتِكَ، وَ اَجْزَلِ

و کوشش و مخصوص گردان محمّد و خاندانش را به بهترین درودهایت و فراوانترین

كَراماتِكَ، وَ بَلِّغْ رُوحَهُ وَ جَسَدَهُ مِنّى تَحِيَّةً وَ سَلاماً، وَ زِدْهُ فَضْلاً وَ شَرَفاً

کرامتهایت و به روح و جسدش از جانب من تحیّت و سلامی برسان و فضل و شرافت

وَ كَرَماً، حَتّى تُبَلِّغَهُ اَعْلى دَرَجاتِ اَهْلِ الشَّرَفِ مِنَ النَّبِيّينَ وَالْمُرْسَلينَ،

و بزرگواریش را فزون کن به حدی که او را به اعلی درجه اهل شرافت از پیمبران و رسولان

وَ الاَفاضِلِ الْمُقَرَّبينَ، اَللّهُمَّ وَ صَلِّ عَلى مَنْ سَمَّيْتُ وَ مَنْ لَمْ اُسَمِّ مِنْ

و فاضلان مقربت برسانی خدایا درود فرست بر هرکس که من نام بردم و هرکه از

مَلائِكَتِكَ، وَ اَنْبِيآئِكَ وَ رُسُلِكَ وَ اَهْلِ طاعَتِكَ، وَ اَوْصِلْ صَلَواتى اِلَيْهِمْ

فرشتگان و پیمبران و رسولان و فرمانبردارانت را که من نام نبردم و درودهای مرا بر ایشان و

وَاِلى اَرْواحِهِمْ، وَاجْعَلْهُمْ اِخْوانى فيكَ وَاَعْوانى عَلى دُعآئِكَ،اَللّهُمَّ اِنّى

بر ارواحشان برسان و آنان را برادران من در دین و کمك کارانم در دعای به درگاهت قرار ده خدایا من

اَسْتَشْفِعُ بِكَ اِلَيْكَ، وَ بِكَرَمِكَ اِلى كَرَمِكَ، وَ بِجُودِكَ اِلى جُودِكَ،

شفیع گردانم تو را پیش خودت و کرمت را پیش کرمت و جودت را پیش جودت

وَبِرَحْمَتِكَ اِلى رَحْمَتِكَ، وَ بِاَهْلِ طاعَتِكَ اِلَيْكَ، وَ اَسئَلُكَ اللّهُمَّ بِكُلِّ ما

و رحمتت را پیش رحمتت و اهل طاعتت را پیش درگاهت و از تو خواهم خدایا به هرچه

سَئَلَكَ بِهِ اَحَدٌ مِنْهُمْ، مِنْ مَسْئَلَة شَريفَة غَيْرِ مَرْدُودَة، وَبِما دَعَوْكَ بِهِ مِنْ

یکی از آنها بوسیله آن تو را خواسته از سؤالهای شریفی که برنگشته و به آنچه تو را خوانده اند

دَعْوَة مُجابَة غَيْرِ مُخَيَّبَة، يا اَللهُ يا رَحْمنُ يا رَحيمُ، يا حَليمُ يا كَريمُ، يا

از دعای پذیرفته شده ای که به نومیدی نکشیده ای خدا ای بخشاینده ای مهربان ای بردبار ای کریم ای

عَظيمُ يا جَليلُ، يا مُنيلُ يا جَميلُ، يا كَفيلُ يا وَكيلُ، يا مُقيلُ يا مُجيرُ، يا

بزرگ ای با جلالت ای بخشنده ای زیبا ای سرپرست ای وکیل ای نادیده گیر ای پناه ده ای

خَبيرُ يا مُنيرُ، يا مُبيرُ يا مَنيعُ، يا مُديلُ يا مُحيلُ، يا كَبيرُ يا قَديرُ، يا

آگاه ای روشنی ده ای نابود کن ای والامقام ای چرخاننده ای جابه جا کننده ای بزرگ ای توانا ای

بَصيرُ يا شَكُورُ، يا بَرُّ يا طُهْرُ، يا طاهِرُ يا قاهِرُ، يا ظاهِرُ يا باطِنُ، يا

بینا ای شکرپذیر ای نیکوکار ای پاك ای پاکیزه ای قاهر ای پیدا ای پنهان ای

ساتِرُ يا مُحيطُ، يا مُقْتَدِرُ يا حَفيظُ، يا مُتَجَبِّرُ يا قَريبُ، يا وَدُودُ يا

پرده پوش ای احاطه دار ای با اقتدار ای نگهبان ای دارای بزرگی ای نزدیك ای محبوب همه ای

حَميدُ، يا مَجيدُ يا مُبْدِئُ، يا مُعيدُ يا شَهيدُ، يا مُحْسِنُ يا مُجْمِلُ، يا مُنْعِمُ

ستوده ای بزرگوار ای پدیدآرنده ای بازگرداننده ای گواه ای احسان بخش ای نیکوبخش ای نعمت بخش

يا مُفْضِلُ، يا قابِضُ يا باسِطُ، يا هادى يا مُرْسِلُ، يا مُرْشِدُ يا مُسَدِّدُ، يا

ای زیاده بخش ای گیرنده ای گشایش ده ای راهنما ای فرستنده ای رهنمون ای محکم کننده ای

مُعْطى يا مانِعُ، يا دافِعُ يا رافِعُ، يا باقى يا واقى، يا خَلاّقُ يا وَهّابُ، يا

دهنده ای منع کننده ای جلوگیرنده ای بلند کننده ای باقی ای نگهدار ای آفریننده ای بخشش پیشه ای

تَوّابُ یا فَتّاحُ، یا نَفّاحُ یا مُرْتاحُ، یا مَنْ بِیَدِهِ کُلُّ مِفْتاح، یا نَفّاعُ یا رَؤُفُ

توبه پذیر ای گشاینده ای زیاده بخش ای رحمت بخش ای که بدست اوست هر کلید ای سودرسان ای مهربان

یا عَطُوفُ، یا کافی یا شافی، یا مُعافی یا مُکافی، یا وَفِیُّ یا مُهَیْمِنُ، یا

ای باعطوفت ای کفایت کننده ای درمان بخش ای بهبودی بخش ای پاداش دهنده ای با وفا ای نگهبان خلق ای

عَزیزُ یا جَبّارُ یا مُتَکَبِّرُ، یا سَلامُ یا مُؤْمِنُ، یا اَحَدُ یا صَمَدُ، یا نُورُ یا

با عزت ای جبار ای بزرگوار ای سلامت بخش ای ایمنی بخش ای یکتا ای بی نیاز ای نور ای

مُدَبِّرُ، یا فَرْدُ یا وِتْرُ، یا قُدُّوسُ یا ناصِرُ، یا مُونِسُ یا باعِثُ، یا وارِثُ یا

مدبر کارها ای یگانه ای تنها ای پاکیزه ای یاور ای همدم ای برانگیزنده ای ارث برنده ای

عالِمُ، یا حاکِمُ یا بادی، یا مُتَعالی یا مُصَوِّرُ، یا مُسَلِّمُ یا مُتَحَبِّبُ، یا قآئِمُ

دانا ای حکم کننده ای آغاز کننده ای برتر ای صورت بخش ای سلامت بخش ای دوستىورز ای قائم به کار خلق

یا دآئِمُ، یا عَلیمُ یا حَکیمُ، یا جَوادُ یا بارِیءُ، یا بآرُّ یا سآرُّ، یا عَدْلُ یا

ای جاویدان ای دانا ای فرزانه ای بخشنده ای آفریننده ای نیکوکار ای شادی بخش ای دادگستر ای

فاصِلُ، یا دَیّانُ یا حَنّانُ، یا مَنّانُ یا سَمیعُ، یا بَدیعُ یا خَفیرُ، یا مُغَیِّرُ یا

جداکننده ای جزا ده ای نعمت بخش ای عطابخش ای شنوا ای پدیدآرنده ای پناه ده ای تغییر دهنده ای

ناشِرُ، یا غافِرُ یا قَدیمُ، یا مُسَهِّلُ یا مُیَسِّرُ، یا مُمیتُ یا مُحْیِی، یا نافِعُ یا

نشر دهنده ای آمرزنده ای قدیم ای آسان کننده ای هموارکننده ای میراننده ای زنده کننده ای سود ده ای

رازِقُ، یا مُقْتَدِرُ یا مُسَبِّبُ، یا مُغیثُ یا مُغْنی یا مُقْنی، یا خالِقُ یا راصِدُ،

روزی ده ای با اقتدار ای سبب ساز ای فریادرس ای بی نیاز کننده ای دارایی دهنده ای آفریننده ای نگهبان

یا واحِدُ یا حاضِرُ، یا جابِرُ یا حافِظُ، یا شَدیدُ یا غِیاثُ، یا عآئِدُ یا

ای یگانه ای حاضر ای جبران کننده ای نگهدار ای استوار ای فریادرس ای ثروت ده ای

قابِضُ، یا مَنْ عَلافَاسْتَعْلی، فَکانَ بِالْمَنْظَرِ الاَعْلی، یا مَنْ قَرُبَ فَدَنا،

گیرنده ای که والایی و برتری و به دیدگاه اعلایی ای که نزدیکی و بسیار هم نزدیك

وَبَعُدَ فَنَای، وَ عَلِمَ السِّرَّ وَ اَخْفی، یا مَنْ اِلَیْهِ التَّدْبیرُ وَ لَهُ الْمَقادیرُ، وَ یا

و دور است و بسیار هم دور دانای سرّ و نهان ای که تدبیر امور با اوست و اندازه ها از اوست و ای

مَنِ الْعَسیرُ عَلَیْهِ [سَهْلٌ] یَسیرٌ، یا مَنْ هُوَ عَلی ما یَشآءُ قَدیرٌ، یا مُرْسِلَ

که دشوار برای او سهل و آسان است ای که بر هرچه بخواهد تواناست ای فرستنده

الرِّیاحِ، یا فالِقَ الاْ ِصْباحِ، یا باعِثَ الاَرْواحِ، یا ذَا الْجُودِ وَالسَّماحِ، یا

بادها ای شکافنده سپیده صبح ای برانگیزاننده ارواح ای صاحب جود و سخاوت ای

رآدَّ ما قَدْ فاتَ، یا ناشِرَ الاَمْواتِ، یا جامِعَ الشَّتاتِ، یا رازِقَ مَنْ

برگرداننده آنچه از دست رفته ای زنده کننده مردگان ای گردآورنده پراکنده ها ای روزی ده

یَشآءُ[بِغَیْرِ حِساب]، وَ یا فاعِلَ ما یَشآءُ کَیْفَ یَشآءُ، وَ یا ذَاالْجَلالِ

بی حساب بهر که خواهی و ای انجام دهنده هرچه بخواهی بهر طور که خواهی و ای صاحب جلالت

وَالاْ ِکْرامِ، یا حَیُّ یا قَیُّومُ، یا حَیّاً حینَ لا حَیَّ، یا حَیُّ یا مُحْیِیَ الْمَوْتی،

و بزرگواری ای زنده ای پاینده ای زنده در آن هنگام که زنده ای نبود ای زنده کن مردگان

یا حَیُّ لا اِلـهَ اِلاَّ اَنْتَ، بَدیعُ السَّمواتِ وَالاَرْضِ، یا اِلهی وَ سَیِّدی صَلِّ

ای زنده که معبودی جز تو نیست پدیدآرنده آسمانهاو زمین ای معبود من و آقای من درود فرست

عَلی مُحَمَّد وَ آلِ مُحَمَّد، وَ ارْحَمْ مُحَمَّداً وَ آلَ مُحَمَّد، وَبارِكْ عَلی

بر محمّد و آل محمّد و رحمت فرست بر محمّد و آل محمّد و برکت ده بر

مُحَمَّد وَ آلِ مُحَمَّد، کَما صَلَّیْتَ وَ بارَکْتَ وَ رَحِمْتَ عَلی اِبْراهیمَ وَآلِ

محمّد و آل محمّد چنانچه درود فرستادی و برکت دادی و رحمت فرستادی بر ابراهیم و آل

اِبْراهيمَ، اِنَّكَ حَميدٌ مَجيدٌ، وَارْحَمْ ذُلّى وَ فاقَتى وَ فَقْرى، وَ انْفِرادى

ابراهيم كه براستى تويى ستوده و بزرگوار و رحم كن به خوارى من و بيچارگيم و نداريم و تك

وَوَحْدَتى، وَخُضُوعى بَيْنَ يَدَيْكَ، وَ اعْتِمادى عَلَيْكَ، وَ تَضَرُّعى اِلَيْكَ،

و تنهاييم و فروتنيم در برابرت و اعتمادى كه بر تو دارم و زاريم به درگاهت

اَدْعُوكَ دُعآءَ الْخاضِعِ الذَّليلِ، اَلْخاشِعِ الْخآئِفِ، اَلْمُشْفِقِ الْبآئِسِ،

تو را خوانم خواندن شخص فروتن خوار خاشع ترسان هراسان پريشان

اَلْمَهينِ الْحَقيرِ، اَلْجائِعِ الْفَقيرِ، اَلْعآئِذِ الْمُسْتَجيرِ، اَلْمُقِرِّ بِذَنْبِهِ، اَلْمُسْتَغْفِرِ

بى مقدار كوچك گرسنه فقير پناهنده پناه خواه معترف به گناه آمرزش خواه

مِنْهُ، اَلْمُسْتَكينِ لِرَبِّهِ، دُعآءَ مَنْ اَسْلَمَتْهُ ثِقَتُهُ(۹)، وَرَفَضَتْهُ اَحِبَّتُهُ،

از گناه درمانده و زارى كننده به درگاه پروردگار و خواندن شخصى كه ياران مورد اعتمادش او را واگذارده و دوستانش او را رها كرده

وَ عَظُمَتْ فَجيعَتُهُ، دُعآءَ حَرِق حَزين، ضَعيف مَهين، بآئِس مُسْتَكين

و درد جانسوزش بزرگ گشته خواندن شخص دلسوخته غمگين ناتوان بى مقدار پريشان درمانده اى

بِكَ مُسْتَجير، اَللّهُمَّ وَاَسْئَلُكَ بِاَنَّكَ مَليكٌ، وَ اَنَّكَ ما تَشآءُ مِنْ اَمْر يَكُونُ،

كه به تو پناه آورده خدايا از تو خواهم چون تويى فرمانروا و تو چنانى كه هركارى را بخواهى مى شود

وَاَنَّكَ عَلى ما تَشآءُ قَديرٌ، وَاَسْئَلُكَ بِحُرْمَةِ هذَا الشَّهْرِ الْحَرامِ، وَ الْبَيْتِ

و تويى كه بر هر چه بخواهى توانايى و از تو خواهم به حرمت اين ماه محترم و خانه

الْحَرامِ، وَ الْبَلَدِ الْحَرامِ، وَ الرُّكْنِ وَ الْمَقامِ، وَ الْمَشاعِرِ الْعِظامِ، وَ بِحَقِّ

محترم (كعبه) و شهر محترم (مكه) و ركن و مقام و مشعرهاى بزرگ (جاهاى مناسك حج) و به حق

نَبِيِّكَ مُحَمَّد عَلَيْهِ وَ آلِهِ السَّلامُ، يا مَنْ وَهَبَ لاِدَمَ شَيْثاً، وَ لاِبْراهيمَ

پيامبرت محمّد عليه و آله السلام اى كه شيث را به آدم بخشيدى و اسماعيل و

اِسْماعیلَ وَ اِسْحاقَ، وَ یا مَنْ رَدَّ یُوسُفَ عَلى یَعْقُوبَ، وَ یا مَنْ کَشَفَ

اسحاق را به ابراهیم دادی و ای که یوسف را به یعقوب برگرداندی و ای که پس از

بَعْدَ الْبَلاءِ ضُرَّ اَیُّوبَ، یا رآدَّ مُوسى عَلى اُمِّهِ، وَ زآئِدَ الْخِضْرِ فی عِلْمِهِ،

مبتلا شدن ایوب ناراحتیش را برطرف کردی ای که موسی را به مادرش برگرداندی و دانش خضر را افزون کردی

وَ یا مَنْ وَهَبَ لِداوُدَ سُلَیْمانَ، وَ لِزَکَرِیّا یَحْیى، وَ لِمَرْیَمَ عیسى، یا حافِظَ

ای که دادی به داود و سلیمان را و به زکریا یحیی را و به مریم عیسی را ای نگهدار

بِنْتِ شُعَیْب، وَ یا کافِلَ وَلَدِ اُمِّ مُوسى، اَسئَلُکَ اَنْ تُصَلِّیَ عَلى مُحَمَّد وَ آلِ

دختر شعیب ای کفالت کننده فرزند مادر موسی از تو خواهم که درود فرستی بر محمّد و آل

مُحَمَّد، وَاَنْ تَغْفِرَ لِی ذُنُوبى کُلَّها، وَ تُجیرَنی مِنْ عَذابِکَ، وَ تُوجِبَ لی

محمّد وگناهانم را بیامرزی و از عذاب خود مرا در پناه گیری و مرا مستوجب

رِضْوانَکَ، وَ اَمانَکَ وَ اِحْسانَکَ، وَ غُفْرانَکَ وَ جِنانَکَ، وَ اَسئَلُکَ اَنْ تَفُکَّ

خشنودی و ایمنی و احسان و آمرزش و بهشتت قرار دهی و از تو خواهم که باز کنی برایم

عَنّی کُلَّ حَلْقَة بَیْنی وَ بَیْنَ مَنْ یُؤْذینی، وَ تَفْتَحَ لی کُلَّ باب، وَ تُلَیِّنَ لی

هر حلقه ای که میان من و میان آزار کننده من است و بگشایی به رویم هر دری را و نرم کنی برایم

کُلَّ صَعْب، وَ تُسَهِّلَ لی کُلَّ عَسیر، وَ تُخْرِسَ عَنّی کُلَّ ناطِق بِشَرٍّ،

هر دشواری را و آسان کنی برایم هر مشکلی را و لال کنی از من زبان هر بدگو را

وَتَکُفَّ عَنّی کُلَّ باغ، وَتَکْبِتَ عَنّی کُلَّ عَدُوٍّ لی وَحاسِد، وَتَمْنَعَ مِنّی کُلَّ

و بازداری از من هر زورگو را و خوار کنی دشمنان و حسودان مرا و بازداری از من

ظالِم، وَتَکْفِیَنی کُلَّ عآئِق یَحُولُ بَیْنی وَ بَیْنَ حاجَتی، وَ یُحاوِلُ اَنْ یُفَرِّقَ

هر ستمگری را و کفایت کنی از من هر مانعی را که میان من و حاجتم حائل شود و بخواهد که

بَیْنی وَبَیْنَ طاعَتِكَ، وَیُثَبِّطَنی عَنْ عِبادَتِكَ،یا مَنْ اَلْجَمَ الْجِنَّ الْمُتَمَرِّدینَ،

میان من و اطاعت تو را جدایی اندازد و از پرستش تو بازم دارد ای که مهار کردی جنیان نافرمان را

وَ قَهَرَ عُتاةَ الشَّیاطینِ، وَاَذَلَّ رِقابَ الْمُتَجَبِّرینَ، وَ رَدَّ كَیْدَ الْمُتَسَلِّطینَ

و مقهور ساختی شیاطین سرکش را و گردنِ گردن کشان را به خواری کشاندی و نقشه های شوم مسلّط شدگان

عَنِ الْمُسْتَضْعَفینَ، اَسئَلُكَ بِقُدْرَتِكَ عَلی ما تَشاۤءُ، وَتَسْهیلِكَ لِما

را از ناتوانها بازگرداندی از تو خواهم به حق توانایيت بر هرچه خواهی و آسان کردنت هر چه

تَشاۤءُ كَیْفَ تَشاۤءُ، اَنْ تَجْعَلَ قَضاۤءَ حاجَتی فیما تَشاۤءُ.

را بهر نحو که خواهی که قرار دهی برآوردن حاجتم را در هر چه خواهی.

آنگاه بر زمین سجده کن و دو طرف صورت را روی خاك (روی مهر) بگذار و بگو:

اَللّهُمَّ لَكَ سَجَدْتُ، وَبِكَ امَنْتُ، فَارْحَمْ ذُلّی وَفاقَتی، وَاجْتِهادی وَتَضَرُّعی، وَمَسْكَنَتی وَفَقْری اِلَیْكَ یا رَبِّ.

خدایا برای تو سجده می کنم و به تو ایمان دارم پس رحم کن به خواری من و نداریم و سعی و کوششم و زاری و بیچارگی ام و نیازم به درگاهت ای پروردگار.

و کوشش کن که اشکی از چشمانت سرازیر شود، هرچند اندك باشد که این علامت استجابت دعاست.(۱۰)

شب بیست و هفتم ماه رجب (شب مبعث)

شب مبعث از شب های مهمّ سال و بسیار ارزشمند است. و اعمالی برای این شب نقل شده است:

اوّل: غسل کردن در این شب مستحب است.

دوم: «شیخ طوسی» در «مصباح المتهجّد» روایتی را از امام جواد(علیه السلام) نقل کرده است که آن حضرت فرمود: «در ماه رجب، شبی است که از تمام آنچه که خورشید بر آن می تابد بهتر است و آن شب، شب «بیست و هفتم» ماه رجب است; که در صبح این شب، رسول خدا(صلی الله علیه وآله)به رسالت مبعوث گردید، و از شیعیان ما هر کس در آن شب عملی را انجام دهد، پاداش آن به اندازه عمل شصت سال خواهد بود.«!

از آن حضرت سؤال شد: چه عملی در آن شب بهتر است؟

فرمود: پس از نماز «عشا» وقتی که خوابیدی، پیش از نیمه شب، یا پس از نیمه آن از خواب برمی خیزی و دوازده رکعت نماز می خوانی، در هر رکعتی، سوره «حمد» و یك سوره از سوره های کوچك مفصّل(۱) را می خوانی; آنگاه در هر دو رکعتی که سلام نماز را دادی، می نشینی و هفت مرتبه سوره «حمد» و هفت مرتبه «معوّذتین» (سوره فلق و ناس) و سوره های «توحید» و «کافرون» و سوره «قدر» و «آیة الکرسی» را هر کدام هفت مرتبه می خوانی; پس از آن این دعا را می خوانی :

اَلْحَمْدُ للهِ الَّذی لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً، وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَریكٌ فِی الْمُلْكِ، وَلَمْ یَکُنْ

ستایش خاص خدایی است که نگیرد فرزندی و نیست برای او در فرمانروایی شریکی و نیست

لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ، وَکَبِّرْهُ تَکْبیراً، اَللّهُمَّ اِنّی اَسئَلُكَ بِمَعاقِدِ عِزِّكَ عَلی

برایش یاوری ازخواری و به بزرگی کامل بزرگش شمار خدایا از تو خواهم به حق چیزهایی که موجبات عزتت بر

اَرْکانِ عَرْشِكَ، وَمُنْتَهَی الرَّحْمَةِ مِنْ کِتابِكَ، وَبِاسْمِكَ الاَعْظَمِ الاَعْظَمِ

پایه های عرشت می باشد و به حق سرحد نهایی رحمتت از کتابت و به نام بزرگتر بزرگتر

الاَعْظَمِ، وَذِکْرِكَ الاَعْلَی الاَعْلَی الاَعْلی، وَبِکَلِماتِكَ التّامّاتِ، اَنْ

بزرگترت و به حق ذکرت که والاتر و برتر و اعلی است و به کلمات تام و تمامت که

تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وَآلِهِ، وَاَنْ تَفْعَلَ بی ما اَنْتَ اَهْلُهُ.

درود فرستی بر محمّد و آلش و انجام دهی درباره من آنچه را تو شایسته آنی. آنگاه هر حاجتی که داری از خداوند طلب کن.

سوم: دوازده رکعت نماز است که نحوه آن در اعمال شب نیمه رجب، بیان شد.

چهارم: زیارت حضرت امیر مؤمنان علی(علیه السلام) در این شب، از افضل اعمال است .

.1مرحوم محدّث قمی، سوره های کوچك مفصّل را به سوره محمّد، تا آخر قرآن تفسیر کرده است; ولی در روایت اقبال و زاد المعاد آمده است که: منظور از آن، سوره یس به بعد است. (اقبال، صفحه ٦٧٠ و زاد المعاد، صفحه ٣٥ مصباح المتهجّد، صفحه ٨١٣ و اقبال، صفحه ٦٧٠ و زاد المعاد، صفحه ٣٥)

کرامات قبر امیر مؤمنان(علیه السلام) در شب مبعث، به روایت ابن بطوطه

((ابن بطوطه))(۱) در سفرنامه خود، درباره کراماتی که در شب بیست و هفتم رجب، از حرم امیر مؤمنان(علیه السلام) دیده شده چنین نقل می کند:

همه مردم این شهر (نجف) شیعه اند و از این حرم، کرامت ها ظاهر می شود که منشأ عقیده مردم، به وجود قبر علی(علیه السلام) در آن جا، همین کرامت هاست. از جمله آن که، در شب بیست و هفتم ماه رجب که آن را «لیلة المحیا» می نامند، گروه بسیاری از سراسر عراق و فارس و روم بعد از نماز «عشا» در کنار روضه علی(علیه السلام) گرد می آیند و بیماران سخت، مثل افراد فلج و زمین گیر را کنار ضریح می گذارند و خود به نماز و ذکر و قرآن و زیارت، مشغول می شوند و چون پاسی از شب بگذرد، مریض ها شفا می یابند و صحیح و سالم می شوند و با ذکر لا إلهَ اِلاَّ الله، مُحَمَّدٌ رَسُولُ الله وَ عَلِیٌّ وَلِیُّ الله، برمی خیزند، این حکایت در میان آنها بسیار معروف است. هرچند من خود، آن شب را درك نکردم، ولی داستان آن را از افراد مورد اعتماد شنیدم، همچنین در مدرسه حرم، سه تن از افراد زمین گیر را دیدم که یکی از «روم» آمده بود و دیگری از «اصفهان» و سوّمی از «خراسان» از حالشان جویا شدم، گفتند امسال به «لیلة المحیا» نرسیده اند و منتظرند تا سال آینده، این شب را درك کنند و شفا یابند، در این شب مردم از شهرهای مختلف در نجف جمع می شوند و بازار بزرگی نیز در آن شهر برپاست که تا ده روز ادامه دارد.(۲)

البتّه هم اکنون نیز در مناسبت های گوناگون در حرم های ائمّه اطهار(علیهم السلام) از جمله حرم امیر مؤمنان(علیه السلام) و حرم امام رضا(علیه السلام) بیمارانی شفا می یابند که به یقین شما خوانندگان گرامی نیز از برخی از این کرامت ها و معجزات آگاهی دارید; و اخیراً در دفتر مخصوصی در آستانه های مقدّسه، نام آنها پس از تحقیق کافی با تمام مشخّصات ثبت می شود.

پنجم: مرحوم «کفعمی»، برای شب مبعث این دعا را نقل کرده است :

اَللّهُمَّ اِنّی اَسئَلُكَ بِالتَّجَلِی الاَعْظَمِ فی هذِهِ اللَّیْلَةِ مِنَ الشَّهْرِ الْمُعَظَّمِ،

خدایا از تو خواهم به حق بزرگترین تجلی (تو) در این شب از این ماه بزرگ

وَالْمُرْسَلِ الْمُکَرَّمِ، اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وَآلِهِ، وَاَنْ تَغْفِرَ لَنا ما اَنْتَ بِهِ مِنّا

و به حق آن فرستاده گرامی که درود فرستی بر محمّد و آلش و بیامرزی برای ما آنچه را تو بدان از ما

اَعْلَمُ، یا مَنْ یَعْلَمُ وَلا نَعْلَمُ، اَللّهُمَّ بارِكْ لَنا فی لَیْلَتِنا هذِهِ، اَلَّتی بِشَرَفِ

داناتری ای که می دانی و ما نمی دانیم خدایا مبارك گردان بر ما در این شبی که به واسطه شرافت

الرِّسالَةِ فَضَّلْتَها، وَبِکَرامَتِكَ اَجْلَلْتَها، وَبِالْمَحَلِّ الشَّریفِ اَحْلَلْتَها،

رسالت آن را فضیلت دادی و به کرامت خویش بزرگش کردی و به جای باشرافتی درش آوردی

اَللّهُمَّ فَاِنّا نَسْئَلُكَ بِالْمَبْعَثِ الشَّریفِ، وَالسَّیِّدِ اللَّطیفِ، وَالْعُنْصُرِالْعَفیفِ،

خدایا پس از تو خواهیم به آن بعثت شریف و آن آقای بالطف و عنصرپارسا

اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وَآلِهِ، وَاَنْ تَجْعَلَ اَعْمالَنا فی هذِهِ اللَّیْلَةِ وَفی سایِرِ

که درود فرستی بر محمّد و آلش و قرار دهی اعمال ما را در این شب و در سایر

اللَّیالی مَقْبُولَةً، وَ ذُنُوبَنا مَغْفُورَةً، وَ حَسَناتِنا مَشْکُورَةً، وَ سَیِّئاتِنا

شبها پذیرفته درگاهت و گناهانمان را آمرزیده و نیکیهایمان را مورد قدردانی و بدیهایمان را

مَسْتُورَةً، وَ قُلُوبَنا بِحُسْنِ الْقَوْلِ مَسْرُورَةً، وَ اَرْزاقَنا مِنْ لَدُنْكَ بِالْیُسْرِ

پوشیده و دلهامان را به گفتار نیك خرسند و روزیهایمان را از نزد خود به آسانی

مَدْرُورَةً، اَللّهُمَّ اِنَّكَ تَری وَ لا تُری، وَ اَنْتَ بِالْمَنْظَرِ الاَعْلی، وَ اِنَّ اِلَیْكَ

فراوان، خدایا تو می بینی ولی خودت دیده نمی شوی و تو در بلندترین دیدگاهی و بطور مسلّم بازگشت

الرُّجْعی وَ الْمُنْتَهی، وَ اِنَّ لَكَ الْمَماتَ وَالْمَحْیا، وَ اِنَّ لَكَ الْاٰخِرَةَ

و پایان بسوی توست و مرگ و زندگی بدست توست و انجام

وَالْاُولی، اَللّهُمَّ اِنّا نَعُوذُ بِكَ اَنْ نَذِلَّ وَ نَخْزی، وَ اَنْ نَأْتِیَ ما عَنْهُ تَنْهی،

و آغاز از آن توست خدایا ما به تو پناه می بریم ازخوار شدن و رسوایی و دست زدن به کاری که تو آن را قدغن کرده ای

اَللّهُمَّ اِنّا نَسْئَلُكَ الْجَنَّةَ بِرَحْمَتِكَ، وَ نَسْتَعیذُ بِكَ مِنَ النّارِ، فَاَعِذْنا مِنْها

خدایا ما از تو درخواست بهشت را به رحمتت داریم و پناه جوییم به تو از آتش دوزخ پس ما را به قدرت خویش

بِقُدْرَتِكَ، وَ نَسْئَلُكَ مِنَ الْحُورِ الْعینِ، فَارْزُقْنا بِعِزَّتِكَ، وَاجْعَلْ اَوْسَعَ

از آتش پناه ده و از تو حور العین درخواست کنیم پس به عزت خویش روزیمان گردان و وسیعترین

اَرْزاقِنا عِنْدَ كِبَرِ سِنِّنا، وَ اَحْسَنَ اَعْمالِنا عِنْدَ اقْتِرابِ اجالِنا، وَ اَطِلْ فی

روزی ما را در هنگام پیری ما قرار ده و بهترین اعمال ما را هنگام نزدیك شدن مرگمان مقرر دار و طولانی کن عمر ما را در

طاعَتِكَ وَ ما یُقَرِّبُ اِلَیْكَ، وَ یُحْظی عِنْدَكَ، وَ یُزْلِفُ لَدَیْكَ اَعْمارَنا،

طاعت خود و در آنچه موجب تقرّب درگاهت شود و سبب بهره مندی نزد تو و نزدیکی تو گردد

وَاَحْسِنْ فی جَمیعِ اَحْوالِنا وَ اُمُورِنا مَعْرِفَتَنا، وَ لا تَكِلْنا اِلی اَحَد مِنْ

و در تمام احوال و کارهای ما معرفتمان را کامل و نیکو گردان و ما را به هیچ یك از خلق

خَلْقِكَ فَیَمُنَّ عَلَیْنا، وَ تَفَضَّلْ عَلَیْنا بِجَمیعِ حَوائِجِنا لِلدُّنْیا وَ الْاٰخِرَةِ،

خود وامگذار که بر سر ما منّت گذارد و بر ما تفضل فرما به برآوردن تمام حاجتهای دنیا و آخرت ما

وَابْدَأْ بِاٰبائِنا وَ اَبْنآئِنا، وَ جَمیعِ اِخْوانِنَا الْمُؤْمِنینَ فی جَمیعِ ما سَئَلْناكَ

و آغاز کن در تمام آنچه ما برای خودمان از توخواستیم برای پدران و فرزندانمان و همه برادران مؤمن

لِاَنْفُسِنا، یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ، اَللّهُمَّ اِنّا نَسْئَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظیمِ، وَ مُلْكِكَ

ما ای مهربانترین مهربانها خدایا از تو خواهیم به حق نام بزرگت و فرمانروایی

الْقَديمِ، اَنْ تُصَلِّیَ عَلی مُحَمَّد وَ آلِ مُحَمَّد، وَ اَنْ تَغْفِرَ لَنَا الذَّنْبَ الْعَظیمَ،

دیرینه ات که درود فرستی بر محمّد و آل محمّد و این که بیامرزی برای ما گناه بزرگ ما را

اِنَّهُ لا یَغْفِرُ الْعَظیمَ اِلاَّ الْعَظیمُ، اَللّهُمَّ وَ هذا رَجَبُ الْمُکَرَّمُ الَّذی اَکْرَمْتَنا

که براستی نیامرزد بزرگ را مگر شخص بزرگ خدایا این ماه رجب است که گرامی است و همان ماهی است که ما را بدان گرامی

بِهِ، اَوَّلُ اَشْهُرِ الْحُرُمِ، اَکْرَمْتَنا بِهِ مِنْ بَیْنِ الاُمَمِ، فَلَکَ الْحَمْدُ یا ذَا الْجُودِ

داشته نخستین ماه محترمی است که ما را از میان همه امتها بدان گرامی داشتی پس ستایش خاص توست ای صاحب جود

وَالْکَرَمِ، وَ أَسْئَلُکَ بِهِ وَبِاسْمِکَ الاَعْظَمِ الاَعْظَمِ الاَعْظَمِ، اَلاَجَلِّ الاَکْرَمِ،

و بزرگواری پس از تو خواهیم بدین ماه و به حق نام اعظم و ...... و اجل اکرم

اَلَّذی خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فی ظِلِّکَ، فَلا یَخْرُجُ مِنْکَ اِلی غَیْرِکَ، اَنْ تُصَلِّیَ

تو که آن را آفریدی و در سایه ات مستقر گردید و آن نام از تو به دیگری نرسد که درود فرستی

عَلی مُحَمَّد وَاَهْلِ بَیْتِهِ الطّاهِرینَ، وَاَنْ تَجْعَلَنا مِنَ الْعامِلینَ فیهِ

بر محمّد و خاندان پاك او و قرار دهی ما را از کسانی که در این ماه به طاعت تو عمل کنیم

بِطاعَتِکَ، وَ الاْمِلینَ فیهِ لِشَفاعَتِکَ، اَللّهُمَّ اهْدِنا اِلی سَوآءِ السَّبیلِ،

و آنان که در این ماه آرزوی شفاعت تو را دارند خدایا ما را به راه راست راهنمایی فرما

وَاجْعَلْ مَقیلَنا عِنْدَکَ خَیْرَ مَقیل، فی ظِلِّ ظَلیل، وَ مُلْک جَزیل، فَاِنَّکَ

و قرار ده جایگاه ما را در نزد خود بهترین جایگاه در سایه همیشگی رحمتت و سلطنت باعظمتت زیرا که تو ما را

حَسْبُنا وَنِعْمَ الْوَکیلُ، اَللّهُمَّ اقْلِبْنا مُفْلِحینَ مُنْجِحینَ، غَیْرَ مَغْضُوب

کافی هستی و نیکو وکیلی هستی خدایا ما را برگردان به حال رستگاری و کامیابی که نه در زمره غضب شدگان

عَلَیْنا وَلا ضآلّینَ، بِرَحْمَتِکَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ، اَللّهُمَّ اِنّی اَسئَلُکَ

باشیم و نه از جمله گمراهان به رحمتت ای مهربانترین مهربانان خدایا از تو خواهم

بِعَزآئِمِ مَغْفِرَتِكَ، وَ بِواجِبِ رَحْمَتِكَ، اَلسَّلامَةَ مِنْ كُلِّ اِثْمٍ، وَالْغَنيمَةَ مِنْ

به حق وسايل حتمی آمرزشت و به آن رحمتت كه بر خويش واجب كردی كه مرا از هر گناهی سالم داری و از هر نيكی

كُلِّ بِرٍّ، وَالْفَوْزَ بِالْجَنَّةِ، وَالنَّجاةَ مِنَ النّارِ، اَللّهُمَّ دَعاكَ الدّاعُونَ

بهره مند سازی و به بهشتم برسانی و از آتش دوزخ نجاتم بخشی خدايا خوانندگان تو را خواندند

وَدَعَوْتُكَ، وَ سَئَلَكَ السّآئِلُونَ وَ سَئَلْتُكَ، وَ طَلَبَ اِلَيْكَ الطّالِبُونَ وَ طَلَبْتُ

و من نيز خواندمت و درخواست كنندگان از تو خواستند و من نيز از تو خواستم و جويندگان از تو جويا شدند و من

اِلَيْكَ، اَللّهُمَّ اَنْتَ الثِّقَةُ وَالرَّجآءُ، وَ اِلَيْكَ مُنْتَهَى الرَّغْبَةِ وَ الدُّعآءِ، اَللّهُمَّ

هم تو را جويا شدم خدايا تويی مورد اعتماد و اميد و بسوی توست آخرين مرحله ميل و اشتياق و دعا خدايا

فَصَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِهِ، وَاجْعَلِ الْيَقينَ فى قَلْبى، وَالنُّورَ فى بَصَرى،

درود فرست بر محمّد و آلش و بنه يقين را در دلم و روشنی در ديده ام

وَالنَّصيحَةَ فى صَدْرى،وَذِكْرَكَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهارِ عَلى لِسانى،وَرِزْقاًواسِعاً

وخيرخواهی در سينه ام و ذكر خود را در شب و روزبر زبانم و روزی وسيع

غَيْرَ مَمْنُون، وَ لا مَحْظُور فَارْزُقْنى، وَ بارِكْ لى فيما رَزَقْتَنى، وَاجْعَلْ

بی منت و بی مانعی روزيم گردان و در آنچه نصيبم كرده ای بركت ده و بی نيازی

غِنایَ فى نَفْسى، وَ رَغْبَتى فيما عِنْدَكَ، بِرَحْمَتِكَ يا اَرْحَمَ الرّاحِمينَ.

مرا در نفس خودم قرار ده و اشتياقم را بدانچه نزد توست به رحمتت ای مهربانترين مهربانان.

سپس به سجده برو و صد مرتبه بگو:

اَلْحَمْدُ للهِ الَّذى هَدانا لِمَعْرِفَتِهِ، وَخَصَّنا بِوِلايَتِهِ، وَوَفَّقَنا لِطاعَتِهِ، شُكْراً شُكْراً.

ستايش خاص خدايی است كه ما را به معرفت خويش راهنمايی كرد و به دوستی خويش مخصوص گردانيد و به طاعتش موفق داشت خدا را شكر.

آنگاه سر از سجده بردار و بگو:

اَللّٰهُمَّ اِنّى قَصَدْتُكَ بِحاجَتى، وَاعْتَمَدْتُ عَلَيْكَ بِمَسْئَلَتى، وَتَوَجَّهْتُ

خدایا من برای حاجتم تو را قصد کردم و در مورد خواسته ام بر تو اعتماد کردم و به وسیله پیشوایان و سرورانم

اِلَيْكَ بِاَئِمَّتى وَسادَتى، اَللّٰهُمَّ انْفَعْنا بِحُبِّهِمْ، وَاَوْرِدْنا مَوْرِدَهُمْ، وَارْزُقْنا

بسوی تو رو آوردم خدایا به دوستی ایشان مارا سودمند کن و در جایگاه آنها واردمان کن و همنشینی ایشان را

مُرافَقَتَهُمْ، وَاَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ فى زُمْرَتِهِمْ، بِرَحْمَتِكَ يا اَرْحَمَ الرّاحِمينَ.(۳)

روزی ما گردان و در زمره آنان ما را داخل بهشت گردان به رحمتت ای مهربانترین مهربانان.

روز بیست و هفتم ماه

بیست و هفتم رجب، روز مبعث است که روز بسیار شریف و با ارزشی است.

رسول خدا(صلی الله علیه وآله) هنگامی به رسالت مبعوث شد که مردم در جهالت و گمراهی به سر می بردند; آثار توحید از میان رفته و فروغ انسانیّت خاموش گشته بود; عقاید مردم دستخوش خرافات و تحریفات گشته و اهداف والای انبیای پیشین، به فراموشی سپرده شده بود و بت پرستی، جنایت، زنده به گور کردن دختران، ظلم و بیدادگری، غارت و خونریزی، پایمال کردن حقوق ضعیفان و فحشا و منکرات، بر سراسر جزیرة العرب حکومت می کرد.

مردم سایر کشورها نیز، هر کدام به نوعی گرفتار چندگانه پرستی بودند و محبّت و عدالت از میانشان رخت بربسته و فضایل و ارزش های انسانی به افول گراییده بود.

خداوند متعال، در چنین عصری، حضرت محمّد(صلی الله علیه وآله) را برای هدایت بشر، به رسالت برگزید تا مردم را از بت پرستی و شرك، به توحید و خدا پرستی دعوت کند و آنان را از تاریکی گناه، و ظلمت های جهل، رهانیده و به سرچشمه ایمان و دانش، و پاکی و تقوا رهنمون گردد.

»مبعث» تحوّلی شگرف در زندگی جامعه بشری و رستاخیزی عظیم در روح انسانها به وجود آورد و جا دارد که روز بعثت رسول خدا(صلی الله علیه وآله)را روز «توحید» و «احیای ارزشهای انسانی» بنامیم.

گرامی داشتِ این روز و تجلیل از رسول گرامی اسلام و تشکیل مجالس و محافلِ جشن و سرور، در حقیقت تجلیل از اهداف بلند آن معلّم بشریّت و اعلام وفاداری به توحید، نبوّت و همه ارزشهای والایی است که از سوی نبیّ مکرّم اسلام(صلی الله علیه وآله)به جامعه بشری عرضه شده است.

در روایتی از امام صادق(علیه السلام) روز مبعث به عنوان شریفترین اعیاد یاد شده است.(۱) در هر حال بزرگان برای این روز، اعمالی ذکر کرده اند:

اوّل: غسل كردن در اين روز مستحب است.(۲)

دوم: روزه; اين روز در ميان روزهاى سال يكى از چهار روزى است كه روزه گرفتن آن فضيلت بسيار دارد و پاداش فراوانى براى آن نقل شده است.

در روايتى از امام صادق(عليه السلام) مى خوانيم: «هر كس در روز بيست و هفتم رجب روزه بگيرد، خداوند براى او پاداش روزه هفتاد سال را مى نويسد».(۳)

سوم: زياد صلوات فرستادن.

در روايتى از امام صادق(عليه السلام) نقل شده است كه: «در اين روز روزه مى گيرى و بر محمّد و آلش زياد صلوات مى فرستى».(٤)

چهارم: زيارت رسول خدا و امير مؤمنان(عليهما السلام) است.(٥)

پنجم: دوازده ركعت نماز است.

از «ريّان بن صلت» نقل شده است كه هنگامى كه امام محمّد تقى(عليه السلام) در بغداد بود، روز نيمه رجب و روز بيست و هفتم رجب را روزه مى گرفت و همه ملازمان و ياران آن حضرت نيز روزه گرفتند; آنگاه به ما فرمودند، دوازده ركعت نماز بجا آوريم (هر دو ركعت به يك سلام) كه در هر ركعت، «حمد» و «سوره اى» بخوانيم و هنگامى كه نمازها به پايان رسيد، هر يك از سوره هاى حمد، توحيد و معوّذتين (فلق و ناس) را چهار مرتبه بخوانيم; آنگاه چهار مرتبه گفته شود:

لا اِلـهَ اِلاَّ اللهُ واللهُ اَكْبَرُ، وَسُبْحانَ اللهِ وَ الْحَمْدُ لِلّهِ، وَ لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ; و چهار مرتبه: اَللهُ اَللهُ رَبِّى لا اُشْرِكُ بِهِ شَيْئاً و چهار مرتبه: لا اُشْرِكُ بِرَبّى اَحَداً.(٦)

ششم: دوازده ركعت نماز ديگر:

»شيخ طوسى»، از حسين بن روح(رحمه الله) روايت كرده است كه: در اين روز دوازده ركعت نماز بجا مى آورى و در هر ركعت حمد و هر سوره اى كه خواستى مى خوانى و پس از هر دو ركعت و سلام نماز، مى خوانى :

اَلْحَمْدُ للهِ الَّذى لَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً، وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ شَریکٌ فِى الْمُلْكِ، وَ لَمْ

ستایش خاص خدایى است که فرزندى براى خود نگرفته و شریکى در فرمانروایى ندارد و

یَکُنْ لَهُ وَلِیٌّ مِنَ الذُّلِّ، وَکَبِّرْهُ تَکْبیراً، یا عُدَّتى فى مُدَّتى، یا صاحِبى فى

یاورى از خوار شدن ندارد (چون خوارى ندارد) و به کمال بزرگى او را یاد کن اى توشه من در دوران عمرم اى رفیق من در

شِدَّتى، یا وَلِیّى فى نِعْمَتى،یا غِیاثى فى رَغْبَتى،یا نَجاحى فى حاجَتى،

سختیم اى سرپرست من در نعمتم اى فریادرس من در آنچه خواهم اى بر آرنده حاجتم

یاحافِظى فى غَیْبَتى،یاکافِیَّ (کافِیَ) فى وَحْدَتى،یااُنْسى فى وَحْشَتى،

اى نگهبان من در غیابم اى کفایت کننده ام در گوشه تنهایى اى همدم در وحشتم

اَنْتَ السّاتِرُ عَوْرَتى فَلَكَ الْحَمْدُ، وَ اَنْتَ الْمُقیلُ عَثْرَتى فَلَكَ الْحَمْدُ،

تویى پرده پوش عیبهاى من پس ستایش تو راست و تویى نادیده گیرنده لغزشم پس ستایش تو را است

وَاَنْتَ الْمُنْعِشُ صَرْعَتى فَلَكَ الْحَمْدُ،صَلِّ عَلى مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد،وَاسْتُرْ

و تویى برخیزاننده من هنگام افتادنم پس ستایش تو راست درود فرست بر محمّد و آل محمّد و بپوشان

عَوْرَتى، وَ آمِنْ رَوْعَتى، وَ اَقِلْنى عَثْرَتى، وَ اصْفَحْ عَنْ جُرْمى، وَتَجاوَزْ

عیبم را و ایمنى بخش هراسم را و نادیده گیر لغزشم را و چشم بپوش از جرمم و بگذر

عَنْ سَیِّئاتى فى اَصْحابِ الْجَنَّةِ، وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذى کانُوا یُوعَدُونَ.

از گناهانم در زمره بهشتیان بدان وعده راستى که بدانها داده شده.

وقتى که نماز و دعا، پایان یافت، هر یك از سوره هاى حمد، اخلاص، معوّذتین، کافرون، انّاانزلناه و آیة الکرسى را هفت مرتبه مى خوانى. سپس هفت بار مى گویى: لا اِلـهَ اِلاَّ اللهُ واللهُ اَکْبَرُ، وَسُبْحانَ اللهِ وَلا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ و آنگاه هفت مرتبه مى گویى: اَللهُ اَللهُ رَبِّى لا اُشْرِكُ بِهِ شَیْئاً; پس از آن، هرچه از خدا مى خواهى طلب نما.(۷)

هفتم: دعايي است كه وقتی امام موسی بن جعفر(عليهما السلام) را در روز ۲۷ رجب سال ۱۷۹ هجری از مدينه به سوی بغداد حركت دادند، آن را خواند:

يا مَنْ اَمَرَ بِالْعَفْوِ وَالتَّجاوُزِ، وَضَمَّنَ نَفْسَهُ الْعَفْوَ وَالتَّجاوُزَ، يا مَنْ عَفى

ای كه دستور داده به عفو و گذشت و خود او هم عفو و گذشت (از گنهكاران را) ضمانت كرده ای كه عفو كرده

وَتَجاوَزَ، اُعْفُ عَنّی وَتَجاوَزْ يا كَريمُ، اَللّهُمَّ وَقَدْ اَكْدَى الطَّلَبُ، وَاَعْيَتِ

و گذشت فرمودی مرا مورد عفو و گذشت خويش قرار ده ای كريم خدايا جستجو به جايی نرسيد و راه چاره

الْحيلَةُ وَالْمَذْهَبُ، وَدَرَسَتِ الاٌمالُ، وَانْقَطَعَ الرَّجآءُ اِلاَّ مِنْكَ، وَحْدَكَ لا

و رفتن بسته شد و آرزوها كهنه گشت و اميد بريده شد جز از تو كه يكتايی

شَريكَ لَكَ، اَللّهُمَّ اِنّی اَجِدُ سُبُلَ الْمَطالِبِ اِلَيْكَ مُشْرَعَةً، وَمناهِلَ

و شريكی نداری خدايا من بخوبی می يابم كه راههای جستجو بسوی تو گشوده است و آبشخورهای

الرَّجآءِ لَدَيْكَ مُتْرَعَةً، وَاَبْوابَ الدُّعآءِ لِمَنْ دَعاكَ مُفَتَّحَةً، وَالاْسْتِعانَةَ

اميد در نزد تو پر از آب است و درهای دعا برای كسی كه تو را بخواند باز است و ياريت

لِمَنِ اسْتَعانَ بِكَ مُباحَةً، وَاَعْلَمُ اَنَّكَ لِداعيكَ بِمَوْضِعِ اِجابَة، وَلِلصّارِخِ

برای آن كس كه از تو ياری خواهد آماده و مباح است و بخوبی می دانم كه تو آماده اجابت دعای خوانندگانت هستی و مهيای فريادرسی

اِلَيْكَ بِمَرْصَدِ اِغاثَة، وَاَنَّ فِی اللَّهْفِ اِلی جُودِكَ، وَالضِّمانِ بِعِدَتِكَ عِوَضاً

فريادخواهان از درگاهت می باشی و اين را هم می دانم كه در پناهنده شدن به جود تو و اعتماد به وعده تو عوض كاملی

مِنْ مَنْعِ الْباخِلينَ، وَمَنْدُوحَةً عَمّا فی اَيْدِی الْمُسْتَاْثِرينَ، وَاَنَّكَ لا

از منع بخيلان و بی نيازی وسيعی است از آنچه در دست توانگران و ثروتمندان است و می دانم كه تو

تَحْتَجِبُ عَنْ خَلْقِكَ اِلاَّ اَنْ تَحْجُبَهُمُ الاَعْمالُ دُونَكَ، وَقَدْ عَلِمْتُ اَنَّ

از خلق خويش در حجاب نشوی مگر آن كه اعمال ايشان ميان تو و ايشان حجاب قرا دهد و اين را هم دانسته ام كه

اَفْضَلَ زادِ الرّاحِلِ اِلَيْكَ عَزْمُ اِرادَة يَخْتارُكَ بِها، وَقَدْ ناجاكَ بِعَزْمِ الاِرادَةِ

بهترين توشه کسی که به سوی تو کوچ کند یك تصمیم جدی و نیرومندی است که تو را بدان اختیار کند و با چنین تصمیمی

قَلْبی، وَاَسْئَلُكَ بِكُلِّ دَعْوَة دَعاكَ بِها راج بَلَّغْتَهُ اَمَلَهُ، اَوْصارِخٌ اِلَيْكَ

دل من با تو به راز و نیاز پرداخته از تو خواهم به حق هر دعایی که تو را دعا کرده بدان شخص امیدواری که به آرزویش رساننده ای یا فریادخواهی که به

اَغَثْتَ صَرْخَتَهُ، اَوْ مَلْهُوفٌ مَكْرُوبٌ فَرَّجْتَ كَرْبَهُ، اَوْ مُذْنِبٌ خاطِئٌ

درگاه تو فریادخواهی کرده و به دادش رسیده یا دلسوخته گرفتاری که تو گرفتاریش را بر طرف کرده یا گنهکار خطاپیشه ای

غَفَرْتَ لَهُ، اَوْ مُعافىً اَتْمَمْتَ نِعْمَتَكَ عَلَيْهِ، اَوْ فَقيرٌ اَهْدَيْتَ غِناكَ اِلَيْهِ،

که تو او را آمرزیده ای یا تندرستی که نعمتت را بر او تمام کرده ای یا نداری که از توانگری خود به او داده ای

وَلِتِلْكَ الدَّعْوَةِ عَلَيْكَ حَقٌّ، وَعِنْدَكَ مَنْزِلَةٌ، اِلاَّ صَلَّيْتَ عَلى مُحَمَّد وَآلِ

و چنین دعایی به درگاهت حقی پیدا کردهو در پیش تو منزلت و مقامی یافته که درود فرستی بر محمّد و آل

مُحَمَّد، وَقَضَيْتَ حَوائِجی حَوائِجَ الدُّنْيا وَالاْخِرَةِ، وَ هـذا رَجَبٌ

محمّد و برآوری حاجاتم را حاجات دنیا و آخرت و این ماه رجب

الْمُرَجَّبُ الْمُكَرَّمُ، اَلَّذی اَكْرَمْتَنا بِهِ، اَوَّلُ اَشْهُرِ الْحُرُمِ، اَكْرَمْتَنا بِهِ مِنْ بَيْنِ

المرجب و ماه گرامی است آن ماهی که نخستین ماه محترم است و ما را بدان گرامی داشته ای از میان سایر

الاُمَمِ، يا ذَاالْجُودِ وَالْكَرَمِ، فَنَسْئَلُكَ بِهِ وَبِاسْمِكَ الاَعْظَمِ الاَعْظَمِ

امتها ای صاحب جود و کرم پس به حق این ماه از تو خواهم و به حق نام اعظم تو ...آن

الاَعْظَمِ، اَلاَجَلِّ الاَكْرَمِ، اَلَّذی خَلَقْتَهُ فَاسْتَقَرَّ فی ظِلِّكَ، فَلا يَخْرُجُ مِنْكَ

نام برتر و گرامی تری که آن را آفریدی پس در زیر سایه رحمتت مستقر گردید و از تو به

اِلی غَيْرِكَ، اَنْ تُصَلِّيَ عَلى مُحَمَّد وَاَهْلِ بَيْتِهِ الطّاهِرينَ، وَتَجْعَلَنا مِنَ

دیگری نرسد که درود فرستی برمحمّد و خاندان پاکش و قرار دهی ما را از کسانی که

الْعامِلينَ فيهِ بِطاعَتِكَ، وَالأمِلينَ فيهِ بِشَفاعَتِكَ، اَللّهُمَّ وَاهْدِنا اِلى سَوآءِ

در این ماه به طاعتت عمل کنیم و آنان که در این ماه آرزوی شفاعت را دارند خدایا ما را به راه راست هدایت فرما

السَّبيلِ، وَاجْعَلْ مَقيلَنا عِنْدَكَ خَيْرَ مَقيل فى ظِلٍّ ظَليل، فَاِنَّكَ حَسْبُنا

و جایگاه ما را در پیش خود بهترین جایگاه در زیر سایه همیشگی ات قرار ده که براستی تو ما را بسی

وَنِعْمَ الوَكيلُ، وَالسَّلامُ عَلى عِبادِهِ الْمُصْطَفَيْنَ، وَ صَلاتُهُ عَلَيْهِمْ اَجْمَعينَ،

و نیکو وکیلی هستی و سلام بر بندگان برگزیده اش و درود او بر ایشان

اَللّهُمَّ وَ بارِكْ لَنا فى يَوْمِنا هذَا الَّذى فَضَّلْتَهُ، وَ بِكَرامَتِكَ جَلَّلْتَهُ،

همگی و نیز خدایا مبارك گردان برای ما در این روزی که آن را برتری دادی و به کرامت خویش آن

وَ بِالْمَنْزِلِ الْعَظيمِ الاَعْلى اَنْزَلْتَهُ، صَلِّ عَلى مَنْ فيهِ اِلى عِبادِكَ اَرْسَلْتَهُ،

را بزرگ کردی و به جایگاه بزرگ والاتری آن را جای دادی درود فرست بر آن کس که او را در این ماه به سوی بندگانت

وَبِالْمَحَلِّ الْكَريمِ اَحْلَلْتَهُ،اَللّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ صَلاةً دآئِمَةً تَكُونُ لَكَ شُكْراً،

فرستادی و او را به مقام بزرگی درآوردی خدایا درود فرست بر او درودی همیشگی که

وَ لَنا ذُخراً، وَاجْعَلْ لَنا مِنْ اَمْرِنا يُسْراً، وَ اخْتِمْ لَنا بِالسَّعادَةِ اِلى مُنْتَهى

برای تو سپاسگزاری باشد و برای ما ذخیره ای و قرار ده برای ما در کارمان آسانی و تا پایان عمرمان با خوشبختی

آجالِنا، وَ قَدْ قَبِلْتَ الْيَسيرَ مِنْ اَعْمالِنا، وَ بَلِّغْنا بِرَحْمَتِكَ اَفْضَلَ آمالِنا،

ما را مقرون دار و تو ای خدا براستی چنانی که اعمال اندك ما را پذیرفتی و به رحمت خویش ما را به

اِنَّكَ عَلى كُلِّ شَىْء قَديرٌ، وَ صَلَّى اللّهُ عَلى مُحَمَّد وَ آلِهِ وَسَلَّمَ.(۸)

بهترین آرزوهایمان برسان همانا تو بر هر چیز توانایی و درود و تحیت خدا بر محمّد و آلش باد.

روز آخر ماه

در این روز، نماز جناب سلمان را بجا می آوری (که چگونگی آن، در اعمال روز اوّل ماه رجب، گذشت)

همچنین روزه نیز در این روز پاداش فراوان دارد، امام رضا(علیه السلام) فرمود:((هر کس روز آخر ماه رجب را روزه بگیرد، خداوند گناهانش را می آمرزد))

یا علی

اللهم عجل لولیک الفرج

تهیه کننده: محمدعلی شرطان